

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Ústav sociálních studií

**Příprava psa v rámci služební kynologie a jeho
nasazení při mimořádných situacích**

Bakalářská práce

Autor: Anna Uhrinová
Studijní program: B 7505 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Sociální komunikace v neziskovém sektoru
Vedoucí práce: PhDr. Jan Hubert
Oponent práce: doc. PhDr. Iva Jedličková, CSc.

Zadání bakalářské práce

Autor: Anna Uhrinová

Studium: P19K0371

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální komunikace v neziskovém sektoru

Název bakalářské práce: **Příprava psa v rámci služební kynologie a jeho nasazení v mimořádných situacích**

Název bakalářské práce AJ: Preparation of the dog within Service Cynology and its action in emergency situations

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá charakteristikou a důležitostí služební kynologie a následného nasazení služebních psů v mimořádných situacích. Psi se mohou angažovat například v celní správě, při zásahových akcích, obranných akcích, vyhledávání výbušnin, drog nebo také v pátrání po nezvěstných osobách. Cílem je upozornit na důležitost těchto psů, zmapování jejich výcviku a zjištění míry užitečnosti jejich práce.

RYNEŠ, Miroslav. *Pachové práce psů ve sportovní kynologii*. České Budějovice: Dona, 1997. 69 s., [4] s. barev. il. ISBN 80-85463-92-X.

JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina. *Záchranářská kynologie: teorie, data, zkušenosti / Kateřina Jančaříková*. 2019. ISBN 9788074283543.

KOLLER, Jan. *Kynologická příručka*. Praha: Naše vojsko, 2019. 258 stran. ISBN 978-80-206-1823-8.

EIS, Vilém. *Pachové práce služebních psů*. Praha: Naše vojsko, 2018. 155 stran. ISBN 978-80-206-1705-7.

RULC, Jiří, ŠTAUDINGER, Juraj a NEVOLNÝ, Peter. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. 1. vyd. Praha: CanisTR, 2014. 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0.

Garantující pracoviště: Ústav sociálních studií,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Jan Hubert

Oponent: doc. PhDr. Iva Jedličková, CSc.

Datum zadání závěrečné práce: 1.2.2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci Příprava psa v rámci služební kynologie a jeho nasazení v mimořádných situacích vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího práce PhDr. Jana Huberta a použila jsem pouze pramenů a zdrojů uvedených v seznamu literatury.

V Hradci Králové dne 1.5. 2022

.....
Anna Uhrinová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu bakalářské práce panu Janu Hubertovi, PhDr., za odborné vedení, trpělivé rady a vstřícnost při tvorbě této bakalářské práce. Rovněž děkuji respondentům za ochotu podílet se na výzkumném šetření a své rodině, především však mamince, za psychickou podporu.

Anotace

UHRINOVÁ, Anna. *Příprava psa v rámci služební kynologie a jeho nasazení při mimořádných situacích*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2022. 61 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá využitím služební kynologie při mimořádných situacích. Teoretická část přináší krátký náhled do historie této disciplíny, dále je pak blíže charakterizována činnost služebních psů u jednotlivých složek. Po shrnutí informací o samotném speciálním výcvikovém procesu, během kterého se psi se svými psovody připravují na své budoucí povolání, se pak závěrečná práce dostává k samotnému nasazení služebních psů při zásazích. V podkapitolách je vysvětlena interakce psa a jeho psovoda, která tvoří základ úspěšného a efektivního zásahu. Široká veřejnost ani netuší, že psi jsou nejen nenahraditelnými kolegy v řadách ozbrojených složek, ale úspěšně působí i jako pomocníci v krizové intervenci. V empirické části je zvolena kvalitativní metoda výzkumného šetření, která je realizována pomocí rozhovorů s předem vybranými profesionály z oboru.

Klíčová slova: psovod, služební kynologie, ozbrojené složky, služební pes, prevence

Annotation

UHRINOVÁ, Anna. *Preparation of the dog within Service Cynology and its action in emergency situations*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2022. 61 pp. Bachelor Thesis.

The bachelor thesis deals with a use of service cynology in emergency situations. The theoretical section covers a history of this discipline, followed by detailed characteristics of activity of service dogs at individual rescue service. After summarization of the special training process, during which dogs are being prepared for their future service together with their handler, the thesis progresses to the actual deployment of service dogs in interventions. The subchapters explain the interaction between a dog and its handler, which is a foundation for successful and effective intervention. The public probably does not even know that dog are not only irreplaceable colleagues of armed forces, but also but they also successfully perform as helpers in crisis intervention. In the empirical section, a qualitative method of research is chosen, which is implemented through interviews with pre-selected professionals in the field.

Keywords: dog handler, service cynology, armed forces, service dog, prevention

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2017 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, disertačními a habilitačními pracemi na UHK).

V Hradci Králové dne 1.5. 2022

Podpis studenta:

Obsah

Úvod	9
1 Služební kynologie a její využití u jednotlivých složek	11
1.1 Využití služebního psa dle jeho zaměření	16
1.2 Právní úprava využití služebního psa jako donucovacího prostředku	19
2 Výcvik služebního psa	21
2.1 Výběr vhodného plemene	22
2.2 Organizace procesu přípravy služebního psa.....	23
3 Nasazení služebního psa při mimořádných situacích	25
3.1 Interakce psa a jeho psovoda	25
3.2 Cesta k profesi profesionálního psovoda	27
3.3 Využití psů pro krizovou intervenci	29
4 Výzkumné šetření	31
4.1 Cíle výzkumného šetření a vytvoření výzkumných otázek	31
4.2 Průběh vlastního výzkumného šetření	35
4.3 Analýza získaných dat	36
4.4 Shrnutí výzkumného šetření	48
Závěr	52
Seznam použitých zdrojů	54
Přílohy	57

Úvod

Bakalářská práce se zabývá výcvikem služebního psa a jeho následném využití při mimořádných událostech. Činnost služební kynologie je v závěrečné práci popisována u složek Policie České republiky, Celní služby České republiky a u Vězeňské služby České republiky. Tyto složky používají služební psy výhradně k preventivní činnosti, předcházení páchaní trestné činnosti a při mimořádných událostech, ve kterých je služební pes nezastupitelným článkem týmu.

Na začátku teoretické části práce je krátce nastíněna historie vzniku služební kynologie. Součástí je také zmapování činnosti služebních psů u jednotlivých složek a následný popis aktivit, ve kterých vynikají. Následné rozlišení psů dle jejich zaměření poukazuje na širokou škálu dovedností, ke kterým se za pomoci odborně vedeného specifického výcviku mohou připravit. Ve většině případů jsou však psi připravováni k činnosti více disciplín a jsou tak vhodní k všestrannému využití. Služební pes je nenahraditelně využíván Policií České republiky k odhalování kriminality. Na pachatele většinou zapůsobí už jen pouhá jeho přítomnost a své činy si rozmyslí. Práce také pojednává o prevenci a preventivních programech, ve kterých hraje služební pes důležitou roli. Jeho předností je bezpodmínečně téměř dokonalý čich, díky kterému se používá k odhalování drog a jiných omamných a psychotropních látek a taktéž k pronásledování pachatelů trestné činnosti. Součástí práce je i legislativní ukotvení služebního psa.

Kapitola věnovaná výcviku stručně charakterizuje výčet nejpoužívanějších plemen, které jsou pro práci služební kynologie nejvhodnější, díky svým vynikajícím povahovým rysům. Organizace výcviku je též důležitým bodem v cestě k výkonu profese a v závěrečné práci našla své místo. Ve výcviku je jedním z nejdůležitějších bodů jednoznačně socializace. Poslední kapitola už přímo pojednává o nasazení služebního psa při mimořádných situacích, podrobně popisuje nejdůležitější prvek celé akce – správnou interakci psa a jeho psovoda, bez které by tým nemohl docílit úspěšného zásahu. Zároveň není opomenuta krizová intervence za pomoci canisterapeutického týmu.

Práce přibližuje využití služebního psa mezi jednotlivými bezpečnostními odvětvími. Pečlivě jsem ji konzultovala s odborníky z oboru, kteří mi předali hromadu znalostí a zkušeností, díky kterým jsem prohloubila nejen své vědomosti z oblasti služební kynologie, ale také jak je důležité umět se psem správně komunikovat. Během osobních

konzultací mi mnozí z nich předvedli ukázkou z výcviku svých služebních psů, tudíž jsem získané poznatky mohla vidět přímo v praxi.

V praktické části jsou zpracovány rozhovory se záměrně vybranými psovody. Závěrečná kapitola pak tedy zkoumá preventivní činnost služební kynologie u ozbrojených složek. Dále také mapuje míru efektivity psa při mimořádných situacích a to jak při zadržení nebezpečného pachatele, tak v detekci vybraných předmětů. Zároveň praktická část odpovídá na otázku, zda by se ozbrojené složky obešly bez použití služební kynologie.

Téma své bakalářské práce jsem zvolila proto, že mě služební kynologie nadchla už před lety a díky této příležitosti jsem mohla načerpat nové informace přímo z osobních rozhovorů s profesionály. Vidím ve služební kynologii obrovský potenciál nejen v preventivní činnosti, ale i ve vysoké efektivitě zásahů v mimořádných situacích, ve kterých člověk zkrátka neodvede takovou práci, jako pes. Neméně důležité téma, které má závěrečná práce obsahuje, je interakce psa a člověka. Správná komunikace je totiž klíč k úspěchu. Pes tak dokáže být nejen neocenitelným služebním kolegou, ale dokonalým partnerem do běžného života, který nám pomáhá vypořádat se s psychicky náročnými situacemi.

Má práce může přinést nové a zajímavé poznatky v oblasti preventivního působení psa, ale také v jeho chování a jednání. Bohužel však téma není tolik rozšířené v povědomí společnosti, ani co se týká odborných pramenů. Cílem mé práce je tak uceleně vypracovat a nabídnout souhrn informací, které se týkají využití služební kynologie a upozornit na efektivitu využití psa v jednotlivých disciplínách. Práce má taktéž za cíl upozornit na to, jak významnou a nenahraditelnou oporou jsou služební psi pro profesionály bezpečnostních složek při plnění služebních úkolů. Do dnešního dne nebyla vynalezena efektivnější a úspěšnější zbraň, která by plnila alespoň část úkolů, kterou zastávají služební psi. O jejich nahrazení se tak v budoucnosti vůbec neuvažuje.

1 Služební kynologie a její využití u jednotlivých složek

Krátký ohled do historie

Vztah mezi psem a člověkem nemá žádný přesně daný začátek. Není možné dokázat, kdy se stal pes společníkem lidí. Jejich vzájemné sblížení se však vysvětluje tak, že se divocí psi zdržovali v blízkosti lidských obydlí, lidé jim odhazovali zbytky a oni je na oplátku upozorňovali na případné blížící se nebezpečí. Lidé si tak postupně začali všimnout psích schopností a tímto postupně začalo domestikování psa. Nejprve ho učili být nápomocným při každodenních nutných službách, které pro ně znamenali obživu, jako byl například lov divoké zvěře, nahánění ovcí, rybolov. Postupně si všímali různorodosti jednotlivých psích skupin, z nichž každá prokazovala jinou kvalitu úspěšnosti u zmíněných aktivit. Tímto se pak šlechtila plemena, která se pro vybranou aktivitu jevila jako nejúspěšnější. Nejstarším povoláním člověka byl jednoznačně lov divoké zvěře, takže lze předpokládat, že právě lovec byl první, kdo plně začal využívat roli pracovního psa. Mimořádné sluchové a čichové vlastnosti psa, kterých si člověk během let všiml, využil pro sebe. Pes se tak začal objevovat i jako hlídač obydlí a majetku, pomocníkem v pastevectví nebo na lovu. Jeho lojalita a věrnost založily pouto, které bychom mezi člověkem a jinými zvířaty hledali marně. Pro tyto vlastnosti, služby a nápomocnost byl pes ceněn i starověkými kulturními národy. (Rulc, Štaudinger, Nevolný, 2014)

Tato kapitola odlišuje bezpečnostní kynologické složky České republiky. V následujících podkapitolách jsou blíže specifikována kynologická uplatnění u jednotlivých bezpečnostních sborů – u Policie České republiky, Celní správy České republiky a u Vězeňské služby České republiky. Popsány jsou situace, kdy je výhodné využít služebního psa, který je pro danou situaci speciálně vycvičen. V současnosti je služební pes stále více využíván při mimořádných situacích. Nelze mezi nimi najít jedince, kterého by jeho práce nenaplnovala. Pomocí speciálního výcviku se určí výhradně jedinci, kteří pro své budoucí povolání mají dostatečný zápal. Jedině tak v budoucnu dobrý psovod a neméně dobrý pes dokáže harmonicky plnit všechny zadané úkoly s přesností, potřebným důrazem a zápalem pro věc.

Využití služební kynologie u Policie České republiky

V současnosti PČR eviduje celkem 714 služebních psů s platnou kategorií použití. Co se týče výkonu služby, zde je výčet psů rozdělen na psy specialisty a psy hlídkové, strážní a výjezdové. Speciálně vycvičených psů je celkem 278 a druhá jmenovaná kategorie čítá 413 psů. Služební psi se svými psovody jsou členy všech krajských ředitelství policie, ochranné službě a službě cizinecké policie. Tito psi se zde nasazují především na detekci omamných a psychotropních látek, zbraní a jejich částí, akceleračních, lidských ostatků a výbušnin na základě pachové identifikace a od ledna roku 2009 se k nim řadí i psovodi, kteří se svými psy realizují všechny činnosti, počínaje pracemi na místě trestného činu, přes ochranu objektů, jako účinná zbraň proti narušování veřejného pořádku až k preventivním činnostem v místech, kde je možný výskyt trestných činů. (Policie České republiky, 2021, online)

Výcviková střediska PČR

Výcviková střediska jsou velmi důležitou složkou celého Odboru služební kynologie. Poté, co jsou psi odchováni ve speciálních chovatelských stanicích, které se přímo zaměřují na šlechtění služebních psů, nastává období výcviku. Tato střediska jsou rozdělena na střediska s všestranným výcvikem a se speciálním výcvikem. Všestrannost je ještě dále rozdělena na celkem tři kategorie: poslušnost, obrana a pachové práce. Zato výcvik psa specialisty se věnuje speciální pachové práci, kdy je pes veden k detekci a vyhledávání předem určených látek. Mezi ně se řadí – vyhledávání zbraní, lidských částí a ostatků, drog a omamných látek, vyhledávání osob v dopravních prostředcích atd. (Policie České republiky, 2021, online)

Odchov služebních psů PČR

Služební psi PČR se odchovávají v chovných stanicích, které se na chov kvalitních služebních psů s výbornými předpoklady pro práci specializují. V minulosti psi nesli jméno chovné stanice SNB nebo také z Pohraniční stráže.

Poté se název chovné stanice změnil na „od Policie“ a nyní psi nesou k vlastnímu jménu dodatek – Od Policie České republiky.

Každé krajské ředitelství má své vlastní oddělení služební kynologie a tato oddělení mají své specialisty.

- Policejní inspektor se zaměřením na metodu pachové identifikace.
- Policejní inspektor specialista na vyhledávání drog.
- Policejní inspektor specialista na vyhledávání výbušnin.
- Policejní inspektor specialista na vyhledávání mrtvol.
- Policejní inspektor specialista na vyhledávání zbraní.

(Ščurek, 2010, online)

Organizaci, činnost a řízení Policie ČR upravuje Zákon č.273/2008 Sb. Zákon o Policii České republiky.

Využití služební kynologie u Celní správy České republiky

Charakteristiku Celní správy upravuje Zákon č.17/2012 Sb. Zákon o Celní správě České republiky. Celní správa je mimo ozbrojeného bezpečnostního sboru také soustavou správních orgánů.

Celní správa ČR se výcvikem psů zabývá od roku 1972. Už od začátku byli psi cvičeni a chováni za účelem vyhledávání omamných a psychotropních látek. Od počáteční detekce drog výcvik těchto psů přešel i k detekci tabákových výrobků, lihu, výbušnin, střeliva a také jsou psi naučeni vyhledávat větší množství bankovek. Psi mají také schopnost identifikovat nejen vybrané druhy zvířat, ale také produkty, které jsou z nich vyrobené. Tímto se významným způsobem podílejí na ochraně druhů volně žijících živočichů. Pro bezpečí příslušníků Celní správy při provádění kontrol (střežení objektů, exekuce, nelegální prodej) jsou nasazováni také obranní psi. (Celní správa České republiky, 2017, online)

Kategorie služebních psů CS ČR

DROGY – speciálně vycvičení psi na vyhledávání drog jsou nasazováni převážně v provozu na mezinárodních letištích. Dokáží drogy detekovat ve zboží, zavazadle i pokud je přímo drží osoba. Dalším využitím těchto psů je přímá kontrola dopravních prostředků, skladů a různých objektů včetně nasazení při domovních prohlídkách. Jsou speciálním výcvikem vedeni k rozpoznání širokého spektra drog.

TABÁK – psi jsou schopni rozpoznat větší množství cigaret a tabáku. Tito psi jsou nasazováni především při kontrole kontejnerů a dopravních prostředků zejména na tržištích nebo při domovních prohlídkách v součinnosti s Policií České republiky. Ovládají i práci ve výškách, např. při prohledávání střešních částí.

ZBRANĚ A MUNICE– služební psi, kteří jsou naučeni vyhledat drogy, jsou zároveň taky vedeni k rozpoznání zbraní. Umí rozpoznat všechny u nás běžně dostupné zbraně, ale také jejich součásti a náboje.

CITES – je zkratka pro Úmluvu o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Při této práci jsou používány speciální sklenice, ve kterých je uložený materiál se specifickým pachem vybraných živočišných druhů. Speciálně vycvičený pes tak dokáže rozpoznat široké množství chráněných živočišných druhů. Využívání jsou především na mezinárodních letištích.

LÍH A ALKOHOL – tato kategorie vznikla při metanolové kauze v ČR, kdy na následek otravy metanolem zemřelo padesát osob. Psi se nyní používají při kontrole skladů, tržnic a kamenných obchodů.

BANKOVKY – psi, kteří se specializují na vyhledávání většího množství bankovek, se nasazují především na letištích.

OBRANA – obranní psi jsou využíváni speciálně k ochraně příslušníků CS ČR a to v rámci provádění kontrol obydlí, nelegální zaměstnanosti nebo také při kontrolních činnostech na tržištích. Od roku 2017 jsou služební psi této kategorie nasazováni rovněž v rámci nové kompetence celní správy. A tou je kontrola hazardu. (Celní správa České republiky, 2017, online)

Výcvikové středisko Celní správy České republiky

Obec Heřmanice, která se nachází 25 km od Liberce, je v oblasti kynologie známá díky svému Výcvikovému zařízení služební kynologie Celní správy České republiky. Lokace střediska je výhodná a snadno dostupná pro všechny evropské státy. Jedná se o zařízení, jenž je určené pro přípravu psovodů a výcvik služebních psů všech kategorií CS. Cvičí se zde psi určené k detekci tabákových výrobků, drog, výbušnin, CITES, alkoholu a lihu, zbraní a střeliva, bankovek, ale také psi obranní. Zařízení funguje už od roku 1996 a v letech 2004 – 2005 došlo k rozsáhlé rekonstrukci celého areálu.

Navýšila se ubytovací kapacita, došlo k rozšíření množství kotců a k úpravám, které směřují k budování kynologického centra odpovídající evropskému standartu.

Jak už z názvu napovídá, cílem tohoto centra je výcvik služebních psů CS ČR a příprava jejich psovodů. Mimo jiné se podílí na výcviku psů i pro účely dalších bezpečnostních složek České republiky, zejména Armády ČR, Vězeňské služby ČR, ale jak již bylo zmíněno, tak se psi zde cvičí i pro zahraniční celní správy. Celoročně se zde pořádají semináře, školení, workshopy a výcvikové kurzy. Mimo jiné je středisko i výrazným aktérem protidrogové prevence, jelikož pravidelně pořádá řadu protidrogových programů s ukázkou výcviku speciálně cvičených psů, jejichž cílem je především varovat nejen mládež, ale i širokou veřejnost o negativních účincích omamných a psychotropních látek. (Celní správa České republiky, 2017, online)

Využití služební kynologie u Vězeňské služby

Služby psů neodmyslitelně patří i k Vězeňské službě ČR. Nejen, že slouží jako výrazný preventivní a donucovací prostředek, jelikož z mohutného a nastraženého zvířete jde respekt, i zde se využijí jejich výborné pachové práce.

Se služebními psy se můžeme setkat jen u vězeňské stráže, justiční stráží nejsou využíváni. Z velké většiny to jsou speciálně vycvičení psi na detekci různých předmětů. Hlídkoví psi, kterých je oproti nim méně, byli využíváni už za dob nápravně výchovných zařízení. Tehdy pomáhali udržovat pořádek ve věznicích a hlídali vězně. Díky svým schopnostem pes dokáže nahradit i několik příslušníků stráže.

Nyní se kynologie u Vězeňské služby ČR zaměřuje spíše na vyhledávání drog. Psi jsou používáni ke kontrole balíků a zásilek doručených vězňům a taky na prověření jednotlivých cel ve věznicích. V poslední době narůstá počet odsouzených, tudíž se násobí i počet balíků, ve kterých bývají zasílány vězňům nepovolené předměty – výbušniny, drogy, střelivo, zbraně a nebezpečné výbušné látky. Psi tyto balíky mají tedy za úkol zkontrolovat. (Vězeňská služba České republiky, 2001, online)

1.1 Využití služebního psa dle jeho zaměření

Služební psi jsou v rámci kynologie dělení podle jejich využití. Podle vybrané disciplíny se odvíjí i jejich příprava a stupeň výcviku. V mnoha případech se stává, že pes bývá cvičen i na více disciplín najednou.

Služební pes na pachové práce

Za nejobtížnější obor ve výcviku je považován výcvik psů v pachových pracích. Na zkouškách a závodech v tomto oboru můžeme zaznamenat, že pachové práce jsou pro většinu psů, ale i psovodů nejtěžší překážkou. Přitom se zdá, že právě hledání stopy je pro psa tou nejpřirozenější aktivitou, především díky jeho mimořádně citlivému čichu. Příčinu tedy nemůžeme hledat u psa, nýbrž u člověka, ten mu jen velmi obtížně přetlumocí, co po něm chce. K požadovanému výkonu ho nemůže dovést násilím a i seštrhaný tým má někdy problém se správným pochopením sebe navzájem. Čich u člověka patří k nejslabšímu smyslu, tudíž má v tomto oboru jen velmi málo vlastních exaktních zkušeností. Pes vnímá pachy, které dokáže poměrně podrobně rozlišit a dokáže je i následovat díky biologické zákonitosti, kterou získal nutností si obstarat potravu, rozmnožovat se, bránit se a chránit svou smečku. Tato objektivní strana celé akce však musí být zastoupena i stranou subjektivní, která přichází v rukou psovoda. Ten má v rukou vedení a vlastně celou výchovu dobrého pátracího psa. A pokud chce vedoucí výcviku dosahovat výborných a hlavně stálých výsledků, nikoliv pouze nahodilých výsledků ve výcviku stopařů, bude se muset alespoň z části orientovat v teorii pachových pracích psů.

Většina psovodů se však v tomto odvětví zabývá pouze praktickými schopnostmi, což má za následek nižší úroveň úspěšnosti než práce v jiných odvětvích. Pro úspěšnost týmu je tedy nutné, aby psovod znal praktickou, ale i teoretickou stranu. Zjednodušeně to lze ukázat na příkladech ze zaměstnání. Každý mechanik musí mít určité vědomosti (nestačí praxe), taktéž každý lékař jednoznačně musí projít teoretickou přípravou, než zahájí jakýkoliv zákrok a dělník nutně potřebuje vědomosti, jak má zacházet se strojem. V mnohem větší míře to platí v práci se zvířetem, jehož život se řídí odlišnými zákony než život člověka. Psovod, který se chce v tomto oboru dopracovat ke stálému úspěchu, musí nutně vlastnit neúnavnou snahu a pořádnou dávku nezlomné energie, které získá

prostudováním teoretických úvah ověřených dlouholetými soustavnými studiiemi a pokusy. (Eis, 2018)

Podle Hartla (1979) je zpočátku pach vnímán silně, bez ohledu na to, jak moc intenzivní je. Později nastane adaptace čichového orgánu, jelikož se pach oslabí. Pes má ale velmi dobře vyvinutou pachovou paměť a určitý pach u něho může i po delší době vyvolat stejnou reakci. Jako zdroj pachu můžeme určit látky všemožného původu – rostlinného, živočišného nebo minerálního.

Pes zápach může vnímat lákavě nebo také odpudivě až dráždivě, ale taky pro něho nemusí mít žádný význam. Přitom se reakce může změnit podle toho, jaký význam a v jakých podmínkách pach na organismus má.

Co se týče kriminalistického oboru, můžeme pachovou stopu definovat jako směs pachů, které mají různý původ. Kriminalistická pachová stopa zachycená na snímači pachu obsahuje dle původu tyto pachy:

a) Přidružené pachy – to jsou pachy, které charakterizují místa, kde se daná osoba pohybovala v době před snímáním pachové stopy. To je například místo pobytu, zaměstnání aj. Těmito pachy bývá nasycen oděv osob, tudíž se jedná o přenesení pachového pozadí z jiného místa.

b) Pachové pozadí – tímto pojmem definujeme pachy anorganického i organického původu. Jejich zdrojem je místo, na kterém byla pachová stopa sejmuta. Pachy zde byly přítomny už v době před událostí, která je vyšetřována.

c) Pachy druhové – touto skupinou pachů můžeme určit skupinovou příslušnost pachu člověka.

Podle nich můžeme určit pohlaví člověka, chorobu, etnickou příslušnost nebo také životní styl a jiné identifikační druhové znaky.

d) Pachy individuální – jsou geneticky podmíněnou součástí lidského pachu, jenž je u konkrétní osoby po celý její život prakticky stále stejná. Tento fakt je vědecky i empiricky prokázán.

(Straus, Kloubek, 2010)

Služební pes na hlídkové práce

Speciálně vycvičeného služebního psa se zde využívá jako pomocníka hlídky na nepohyblivém stanovišti. I tady má pes díky svým výborným smyslům zjistit na co největší vzdálenost přibližující se osobu. Tuto skutečnost pak oznámit předem naučeným vzorcem chování svému psovodovi, aniž by při tom zaštěkal a prozradil tak svůj tým.

Při hlídkové práci je pes velmi ceněnou součástí týmu, jeho schopnosti se staly oporou hlavně při hlídkování v nepřehledném terénu – v lese, v horách, v husté chumelenici či dešti, případně také v mlze. Úkolem služebního hlídkového psa je předem varovat svůj tým a vyvarovat se tak útoku z bezprostřední blízkosti. Svým chováním nabízí týmu možnost, aby se včas mohl připravit k obraně. (Kolektiv odborníků – kynologů, 2021)

Služební pes na obranné práce

Služební obranní psi jsou cvičeni k nalezení a zadržení osoby, kterou následně označí specificky naučeným chováním, nebo k zastavení a zadržení osoby do příchodu psovoda. Psi se při práci používají zpravidla s náhubkem. V případě eskorty osob je psovod předem povinen poučit eskortovanou osobu o průběhu eskorty, o způsobu chování eskortovaného a rovněž také, že při případném útěku by byl služební pes použit bez náhubku, se kterým však umí zakročít také. V takovém případě policista vyzve dle zákona k zastavení s výstrahou, že bude použit služební pes. V případě neuposlechnutí eskortovaného použije psovod svého služebního psa jako donucovacího prostředku podle § 52 zákona č. 273/2008 Sb.

Služebního psa zaměřeného na obranné práce psovodi nejčastěji využívají:

- a. K prozkoumání objektu nebo terénu, ve kterém se může skrývat ukrytá osoba
- b. K zadržení příslušné osoby
- c. K likvidaci rvaček a výtržností
- d. K ochraně psovoda nebo celého týmu
- e. K zajištění eskortu
- f. Na nástrahy

(Kranátová, 2001)

1.2 Právní úprava využití služebního psa jako donucovacího prostředku

Jak už jsem zmiňovala výše, použití služebního psa jako donucovacího prostředku nám upravuje Zákon č. 273/2008 Sb. Aby bylo použití služebního psa oprávněné, musí být splněná nezbytná kritéria před i po zásahu podle zákona.

„Policista je oprávněn použit při zákroku donucovací prostředek a zbraň, k jejichž používání byl vycvičen.“ (§ 51 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR - znění od 01.01.2022)

„Policista je oprávněn použit donucovací prostředek k ochraně bezpečnosti své osoby, jiné osoby nebo majetku anebo k ochraně veřejného pořádku.“ (§ 53 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR - znění od 01.01.2022)

„Policista je oprávněn použit donucovací prostředek, který umožní dosažení účelu sledovaného zákonem a který je nezbytný k překonání odporu nebo útoku osoby, proti níž zakročuje.“ (§ 53 odst. 3 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR - znění od 01.01.2022)

„Před použitím donucovacího prostředku je policista povinen vyzvat osobu, proti které zakročuje, aby upustila od protiprávního jednání, s výstrahou, že bude použito donucovacích prostředků. To neplatí v případě použití prostředku k zabránění odjezdu vozidla. Od výzvy s výstrahou lze upustit v případě, že je ohrožen život nebo zdraví osoby a zákrok nesnese odkladu.“ (§ 53 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR - znění od 01.01.2022)

„Policista při použití donucovacího prostředku dbá na to, aby nezpůsobil osobě újmu zřejmě nepřiměřenou povaze a nebezpečnosti jejího protiprávního jednání.“ (§ 53 odst. 5 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR - znění od 01.01.2022)

„Po použití donucovacího prostředku nebo zbraně, při kterém došlo ke zranění osoby, je policista povinen ihned, jakmile to okolnosti dovolí, poskytnout zraněné osobě první pomoc a zajistit lékařské ošetření. Dále je povinen učinit neodkladné úkony nebo jiná opatření, aby mohla být řádně objasněna oprávněnost použití zbraně.“ (§ 57 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR - znění od 01.01.2022)

Zákon také udává výjimky určitým osobám, proti kterým se nesmí využít donucovacího prostředku – služebního psa:

„Při zákroku proti zjevně těhotné ženě, osobě zjevně vysokého věku, osobě se zjevnou tělesnou vadou nebo chorobou nebo osobě zjevně mladší 15 let nesmí policista použít údery a kopy, slzotvorný, elektrický ani jiný obdobný dočasně zneschopňující prostředek, obušek ani jiný úderný prostředek, vrhací prostředek mající povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícím účinkem, vrhací prostředek, který nemá povahu zbraně podle tohoto zákona, vytlačování vozidlem, vytlačování štítem, služebního psa, zásahovou výbušku, úder střelnou zbraní, hrozbu namířenou střelnou zbraní, varovný výstřel a zbraň, vyjma případů, kdy útok takové osoby bezprostředně ohrožuje život nebo zdraví policisty anebo jiné osoby nebo hrozí větší škoda na majetku a nebezpečí nelze odvrátit jinak.“ (§ 58 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR - znění od 01.01.2022)

Bohužel však ještě nebylo přímé použití služebního psa v zákoně doposud ukotveno a to navzdory skutečnosti, že služebních psů se v současné době využívá hojně. Psi se stali nedílnou součástí Policie České republiky a díky své všestrannosti jsou nasazováni v mnoha mimořádných událostech. Navzdory tomu jsou v zákoně zmíněni pouze jako jeden z mnohých donucovacích prostředků. Na základě této skutečnosti jsem tedy citovala paragrafy o donucovacích prostředcích, které se vztahují na služební psy.

2 Výcvik služebního psa

Výchova a výcvik služebních psů jsou poměrně finančně i fyzicky náročný proces. Jelikož stejně jako lidé, tak i každý pes reaguje na situaci jiným chováním, část výcviku musí být individuální. V současné době bývá zvykem, že pes má po celou dobu své kariéry pouze jednoho psovoda. A to už z toho důvodu, že právě s jedním člověkem dosahuje v ideálním případě dokonalé souhry a tím i vyšší úspěšnosti. Každý psovod má totiž své specifické odlišnosti ve výcviku – nepatrně jiný pohyb rukou, naklonění těla, intonaci hlasu. Tyto odlišnosti jsou pouhým okem člověka neviditelné, pes však tuto skutečnost vnímá citlivěji a v důsledku toho to poté může znamenat i nesouhru týmu, zmatek a neúspěšnost při práci.

Při výcviku jsou služební psi pravidelně a systematicky vedeni ke zvládnutí nejprve jednotlivých povelů v klidném prostředí, později už složitějších a kombinovaných povelových variací v rušném prostředí. Pes je tedy cvičen nejdříve v prostředí, které je mu dobře známé a cítí se v něm bezpečně, později ve venkovním prostoru, v přítomnosti cizích psů a dalších zdánlivě rušivých elementů. Jak už jsem lehce nastínila, každý povel má předem jasně určenou techniku a metodiku provedení jednak psa, ale i psovoda, kterou musí všichni psovodi znát právě proto, aby se zabránilo nepochopení mezi psem a jeho psovodem při zásahu.

Psi vybraní pro práci v bezpečnostních složkách se nejen cvičí, ale jsou od útlého věku vedeni i k výchově. Zatímco výcvik znamená právě systematickou výuku povelů s jasně určeným výsledkem, výchova se zaměřuje např. na chůzi na vodítku, respektování autority, správnou hierarchii, adekvátní chování vůči cizím lidem, odstranění majetnické agrese a tím nejdůležitějším bodem výchovy je – socializace psa.

Správně vychovaný pes je již od útlého věku socializován v různém prostředí – příroda, ruch města, jízda městskou hromadnou dopravou, mezi různými lidmi – staří lidé, děti, adolescenti, a také mezi různými zvířaty – velká zvířata (koně, skot), drůbež a v neposlední řadě také socializace mezi ostatními psy – kastrovánými i nekastrovánými. Úspěšný pracovní pes tedy musí projít oběma složkami procesu přípravy na jeho budoucí povolání. Stává se, že v průběhu výcviku cvičitel psa shledá pro výcvik nevyhovujícím. Pes třeba vykazuje strach, agresi či neprůbojnost, která je pro práci ve službě potřeba. Takový pes je pak vyřazen z výcviku a nabídnut k adopci.

2.1 Výběr vhodného plemene

Služební pes nemusí být z řad čistokrevných psů s průkazem původu. Důležitými aspekty jsou především vyrovnaná povaha a úspěšnost ve výcviku. Rozhodně však ne každý pes je vhodný na práci v řadách bezpečnostních složek, cvičitel musí především dobře znát povahu svěřeného psa a podle ní výcvik psovi individuálně přizpůsobovat. Každý pes je vycvičitelný, pokud se mu člověk věnuje a vhodně mu nastaví tempo a způsob tréninků.

Co se týče nejvhodnějších a nejpoužívanějších plemen ve služební kynologii jedná se o:

- Německý ovčák
- Belgický ovčák malinois
- Rotvajler
- Labradorský retrívr
- Border colie

U prvních dvou zmíněných se jedná o všestranná pracovní plemena, která vynikají ve všech disciplínách. Jejich atletická postava bez obtíží dostihne a zpacifikuje pachatele, citlivý čenich pomůže najít vybrané předměty či osoby a perfektní postřeh, trpělivost a pracovitost těchto plemen ohlídá členy svého týmu. Vidět na vlastní oči ovčáky při zásahu je pastva pro oči nejednoho kynologického nadšence. Jejich zápal a nadšení do práce a hlavně neskutečná loajalita a věrnost svému psovodu je dělá naprosto jedinečnými služebními psy.

Rotvajler je díky své robustní stavbě těla vhodný především do obranných prací. Silná a mohutná postava zastraší nejednoho pachatele, který si útěk určitě rozmyslí. Hodí se i jako výborní hlídací psi.

Labradoři a border colie jsou mimořádně mírumilovní a vyrovnaní psi, kteří vynikají v záchranářských a pachových pracích. Speciálně colie je vzhledem k lehké kostře a nesmrtelné dávce trpělivosti vhodným adeptem na vyhledávání osob ve spadlých sutinách či podobném skoro nepřístupném prostředí.

Jak už bylo zmiňováno, mezi pracovními psy najdeme i mnoho dalších plemen či kříženců, kteří jsou ve své práci profesionály. Byl uveden pouze výčet nejpoužívanějších plemen psů, které můžeme v řadách služební kynologie najít. (Verhoef-Verhallen, 1997)

2.2 Organizace procesu přípravy služebního psa

Výcvik služebního psa je brán jako proces s mnoha neopomenutelnými fázemi. Každá fáze má podstatnou roli v celém procesu výcviku úspěšného pracovního psa. Nesmí se urychlovat ani přeskakovat, pokud chceme dojít ke kýženému cíli.

Fáze první

Štěně se odebírá od feny zhruba v osmi týdnech věku. První fáze se však již počítá od prvního do čtvrtého měsíce věku. Štěně prozkoumává jiné prostředí a navyká si na odlišný terén než prostředí místa, kde přišlo na svět. Tuto část by mělo zažít ještě u chovatele v rámci malých procházek v doprovodu feny a ostatních štěňat, další výcvikové lekce má už v rukou psovod. Velmi důležitým aspektem výchovy v tomto věku je zvykání si na jméno, obojek a vodítko. Štěně má přirozený následovací instinkt, ale pokud by běhalo pouze na volno, později by vodítko mohlo brát jako nepřítele. Musí se proto naučit, že právě signály, které mu psovod vysílá skrz vodítko, jsou přirozené. V první fázi by také měl proběhnout nácvik přivolání a postupná motivace psa na hadr (předstupeň výcviku obrany).

Fáze druhá

Tato fáze obvykle probíhá v pátém až sedmém měsíci věku psa. Psovod by však stále měl mít na mysli, že pracuje s velmi mladým psem a trénink by stále měl trvat co nejkratší dobu a být zábavný. Štěně se stále ještě nedokáže koncentrovat dostatečně dlouhý časový úsek a jeho přetížení může vést až k trvalé demotivaci. V každodenním plánu by měly být zařazeny procházky do nejrůznějšího prostředí, postupné navykání psa na běžný provoz města – cyklisty, hromadná městská doprava, přecházení po přechodu, ale i obyčejné míjení ostatních lidí či jiných psů. Tyto na oko banální situace jsou však ze začátku pro každého psa vnímány jako stresové a je velmi důležité s nimi tak začít už v raném věku. Procházky by měly být zařazeny i za šera. Pes začíná plnit povely základní poslušnosti – ke mně, k noze, sedni, lehni, zůstaň, štěkej a trénuje aport. Po motivaci na hadr, která byla zmíněna v minulé fázi, se pes učí zakusovat do pešku či hadru, čímž se mu upevňují základy pro obranné práce. Dalším stupněm je zde sledování cca deset minut staré stopy dlouhé dvě stě metrů.

Fáze třetí

Tato fáze se počítá od osmého do desátého měsíce věku psa, ten se volnějším tempem dostává do ostrého tréninku. Dobře reaguje na povely, které patří do základní poslušnosti, trénuje přivolání v různém prostředí a odvolání psa např. při hře s jiným psem. Vypracovává nyní již delší cesty s lomy (zatačky) a učí se zakousnout a držet samotného rukávu – výcvik obrany. Bez problémů chodí na vodítku a u nohy svého psovoda. V této fázi se přidává další důležitý aspekt ve výcviku pracovních psů a tím je postupné navykání na střelbu a použití dýmovnice.

Fáze čtvrtá

Pes ve výcviku, který je jedenáct až třináct měsíců starý, už vypracovává stopy dlouhé až pět set metrů a staré asi čtyřicet minut. Správně aportuje předmět, který mu psovod určí, a bez zaváhání přiběhne na přivolání s následným usednutím před psovoda v jakémkoli prostředí a za různých (pro psa nesnadných) situací. Pes zvládá odložení za chůze a na dálku. Dalším důležitým krokem je zadržení pachatele – vyvrcholení obranných prací a jeho doprovod.

Fáze pátá

Poslední fáze ve výcviku služebního psa se odehrává zhruba ve čtrnáctém až šestnáctém měsíci věku psa. Co se týče pachových prací, nyní pes zvládá stopovat pach po délce osm set metrů starý maximálně jednu hodinu, sledovat kratší stopu v rušnějším prostředí a rozlišovat vlastní předměty pachatele. Psovod jej zvládne ovládat i bez vodítka a pes dobře reaguje a správně plní povely základní poslušnosti. Aportuje volně, ale také přes překážku a je lhostejný k rušivým elementům – výstřely, dýmovnice. Je neúplatný, co se týče nabízené potravy, pohozenou nebo nabízenou potravu od cizích lidí odmítá. V obranných pracích rozlišuje chování pachatele, který na jeho psovoda neútočí. Je však ostražitý a trpělivě hlídá bezpečnost svého pána. Umí správně a včas zasáhnout při napadení pachatelem, vyštěkat ho a dělat mu doprovod při eskortě. Dokáže prozkoumat terén a najít v něm hledaný předmět. (Komolý, 1965)

3 Nasazení služebního psa při mimořádných situacích

Pes je jedním z neúčinnějších prostředků, které jsou u ozbrojených složek nejen v České republice využívány. Jejich pomocné síly se využívá v mimořádných situacích, jimiž se rozumí převážně negativní působení nejen člověka, ale také přírodních sil, jejichž následkem bývá narušení stability systému s možným ohrožením všeobecné bezpečnosti. Tyto situace jsou obvykle řešeny složkami integrovaného záchranného systému, systému obrany, ochrany ekonomiky a dalšími příslušnými orgány s použitím jejich postupů a oprávnění. (Ministerstvo vnitra České republiky, 2016)

Psovod pro výkon dané práce musí projít přes nemalé požadavky. Cestě k výkonu práce služebního kynologa bude věnována kapitola níže. Ale i služební pes musí projít speciálním výcvikem a zkouškami (popsáno výše), ale zároveň musí být odolný vůči stresovým situacím, které se v mimořádných událostech vyskytují. Příprava psa na stresové podněty spočívá v navození určitých situací už v období výcviku. Psi se cvičí na nejrůznějších druzích povrchu, za přítomnosti odlišných typů lidí (např. děti, senioři, hlasití adolescenti, netrpěliví dospělí), v různorodé atmosféře a v jakékoliv denní době. Postupně se tak psovi vypěstuje imunita a nastalé stresové situace ho výrazněji nerozhodí. Avšak musí se brát v potaz, že pes je jen zvíře a není pracovním strojem.

3.1 Interakce psa a jeho psovoda

Ve výše zmíněných kapitolách jsem se zaměřila na charakteristiku faktů, které jsem rozvedla a vysvětlila. Nyní je na místě popsat jádro celé služební kynologie, stavební kámen, bez kterého by se jen těžko nějaká spolupráce psovoda a psa obešla – smýšlení a hlavně chování psa vs. člověka.

Je možné vytyčit dvě oblasti, ve kterých najdeme největší množství mýtů:

- a) Chování psů (genetická výbava a instinkty, kterými je pes obdařen),
- b) Učení zvířat (jak jednotlivé zkušenosti ovlivňují chování psů, včetně nás – lidí)

I my lidé se učíme, stejně jako psi, prostřednictvím operantního a klasického (pavlovského) podmiňování. Na rozdíl od psů jsme však profesionálové v učení se prostřednictvím pozorování a chápání. Díky verbální komunikaci můžeme sdílet své myšlenkové pochody. Mentálně uvažujeme nad minulostí a budoucností, ale také si jsme schopni osvojit morální hodnoty, prostřednictvím kterých se učíme a rozeznáváme vlastnosti jako je soucit a svědomí, smysl pro dobro a zlo. A dokud se chováme v souladu se svými hodnotami, dodá nám to potřebné sebevědomí a čestnost. A přesně toto u psů nenajdeme. Psi se s největší pravděpodobností učí pomocí operantního a klasického podmiňování a i přestože některé z jejich chování ulehčují sociální interakce, nenajdeme jasné a dokazující důkazy o tom, že by se učili pozorováním a napodobováním. Tento fakt však neznamená, že psi jsou hloupí nebo snad méně hodnotní než tehdy, když si lidé mysleli, že by mohli přemýšlet stejně jako oni. Psi se učí skvěle, důkazem toho je vnímání velmi malých, často okem nepatrných změn. Výborně se přizpůsobují složitým sociálním prostředím, jsou však amorální a i když se mnohdy naučí rozlišit význam jednotlivých slov, naší řeči nerozumí. Zejména s posledním faktem by velká část majitelů psů nesouhlasila, nicméně – jedná se o vědecky dokázaný fakt. (Donaldson, 2011)

V současné době už existuje opravdu nepřeberné množství publikací, které se věnují všem možným druhům výcviku psů. Najdeme zde návody a tipy, jak psa naučit hrstku základních povelů tak, aby je plnil naprosto bezchybně. Mimo výcvik zde nalezneme i škálu informací, které nám psa pomohou vychovat dle představ, které se vlivem okolí od psa očekávají. Často vidám v parcích psy, kteří pouze plní příkazy svého pána, ale nelze si nevšimnout jejich demotivovaného výrazu a značnou nechuť k aktivitě. Většina psůvodů razí heslo „vychovaný pes – šťastný pes“, s čímž si dovolím souhlasit, ale domnívám se totiž, že majitelé psů by nejdříve měli alespoň zkusit porozumět jejich praobyčejnému chování. Pozorovat jejich přirozenost ať už mezi psy nebo lidmi, jejich reakcím na různorodé situace a v neposlední řadě především na přirozené navozování vztahů a pout, které jim je vlastní. Na základě pochopení a respektování přirozeného psího chování se pak bezpochybně výcvik stává mnohem efektivnějším, než pouhé mechanické cvičení povelů.

Lisa Rogaková (2012) vydala publikaci, která se věnuje efektivnosti psů ve válce. Velmi čtivou formou je zde shrnuto fungování psa a jeho psovoda v předních liniích armády. Kromě shrnutí aktivit tohoto odvětví služební kynologie je kniha také obohacena o pravdivé příběhy přímo z prvních řad. Mě však zaujala kapitola, která se zaměřila na popis pouta mezi psem a jeho pánem. Vojáci - psovodi sdělují krátké pasáže, které nám umožňují blíže pochopit osobnostní rysy služebních psů a často jsou zde skloňovány termíny, jako je – odvaha, láska a loajalita, která ke služebním psům neodmyslitelně patří. A jedním z důvodů, proč si lidé jsou schopni se psy tvořit výjimečně pevné pouto je to, že i psi vytvářejí taktéž silná sociální citová pouta. Armádní tým psovoda a psa má většinou za úkol v armádě rotovat mezi mnoha vojenskými jednotkami podle svého zaměření. Tato skutečnost poukazuje na to, že voják se svými lidskými kolegy nemá mnoho času na vytvoření tak silného a důvěryhodného vztahu, jako má se svým psem. Pes totiž spoléhá na svého pána ve všech životu potřebných věcech – krmení, místo pro odpočinek, voda. Zatímco psovod spoléhá na svého čtyřnohého kolegu s vycítěním možného nebezpečí, ať už v podobě útoku protivníka nebo daných předmětů, k jejichž lokalizaci byl speciálně vycvičen (popsáno v obecných kapitolách o rozdělení kategorií služební kynologie). (Rogaková, 2012)

3.2 Cesta k profesi profesionálního psovoda

Podrobně jsem popsala proces výchovy a výcviku, na jehož konci se z obyčejného psa stane pes služební. Je však také na místě uvést základní informace pro možnost výkonu práce profesionálního psovoda. Jak je jistě zřejmé, k práci na pozici psovoda u ozbrojených složek není vhodný každý.

Podle policejního kynologa Stanislava Havlíčka, se kterým udělal rozhovor Jan Štrobl to v praxi znamená: „...*minimálně středoškolské vzdělání s maturitou spolu s dobrou fyzickou a psychickou kondicí. Výhodou jsou samozřejmě předchozí zkušenosti s výcvikem psů, ale není to jedna z podmínek. Po přijetí k policii musí totiž každý budoucí psovod absolvovat základní desetitýdenní kurz, po jehož splnění už může samostatně pracovat.*“ (Štrobl, Havlíček, 2014, online)

V praxi to znamená, že každý zájemce o danou pozici se nejdříve musí stát právoplatným policistou. Následně musí úspěšně splnit desetitýdenní kurz, který zabezpečuje Odbor

služební kynologie a hipologie Policie České republiky. Tento odbor má v kompetenci zajistit odbornou přípravu psovodů se služebními psy pomocí speciálních vzdělávacích kurzů. Mimo jiné organizuje odborná shromáždění kynologů krajských ředitelství, kontroluje připravenost psovodů a policistů, koordinuje návrhy a změny interních aktů řízení týkajících se služební kynologie a přednáší návrhy, které se týkají nových možností použití služebních psů v návaznosti na metodiku samotného výcviku. Každoročně jsou pořádána instrukčně metodická zaměstnání, která mají zaměření na zvýšení znalostí v metodice, výcviku a taktice zákroků v mimořádných situacích, ve kterých je využita pomocná síla pracovních psů. (Policie ČR, 2021, online)

Většina profesionálních služebních kynologů se výcviku a výchově psů věnovala již od útlého věku, tudíž je pro ně splnění kurzu pro danou profesi značně jednodušší. Není však výjimkou, že se kurzu účastní i potencionální zájemci, kteří mnoho zkušeností z oblasti kynologie nemají. Co profesionální psovod však musí rozhodně mít:

- Odolnou psychiku vůči stresovým situacím,
- fyzickou zdatnost,
- vědomosti a dovednosti odpovídající práci policisty,
- výborný zdravotní stav,
- lásku ke zvířatům.

Poslední zmiňovaný aspekt je neméně důležitý než ty předcházející. Pokud psovod nebere v potaz svého čtyřnohého kolegu jako sobě rovnocenného a plně respektovaného a vnímá ho pouze jako pracovní nástroj, služba se pro něho stane přítěží a dřinou. Koncem směny rozhodně nekončí jejich vzájemná interakce. Psovod by tedy měl být nejen trpělivý, ale zároveň empatický a tolerantní. U obou je více než důležité vypěstovat návyky, díky kterým dokáží okamžitě reagovat na vzniklé podněty a následný vývoj celé situace. To jsou například útoky pachatele (agresora), správné vyhodnocení vzniklé situace, kdy psovod čeká na posily, pokud není schopen situaci vyřešit sám, zvolení dostatečného úkrytu před střelným útokem ze strany agresora apod. Profesionální psovod je považován za specialistu, který své kompetence v nastalé situaci nemá možnost s nikým konzultovat. (Kranátová, 2001)

Musí mít znalosti v oblastech jako je – vlastnosti psa a jejich využití, metody výcviku psů, zásady péče o psa (krmivo, veterinární péče, ustájení), způsoby provádění nácviků a aktivizací, poskytování první pomoci psů, biokomunikace (domluva mezi psem a psovodem), zákonná ustanovení a rezortní normy pro použití psa, problematika související se speciálním využitím psů (to jsou například vlastnosti psychotropních látek, výbušnin, minimum záchranáře a v neposlední řadě znalost postupů obvyklých pro pachatele trestných činů). (Kranátová, 2001)

Prevence

Velmi důležitým a potřebným aspektem ve služební kynologii je pohled veřejnosti. Mnoho odborů IZS v současné době provádí ukázky akcí, ve kterých jsou použiti služební psi. V rámci samotné prevence a předcházení kriminálního chování mládeže je také vhodné provádět podobnou činnost v základních a mateřských školách. Psovod zde na začátku předvede ukázkou výcviku a tím si získá pozornost publika. S takovou mládeží se pak daleko snadněji spolupracuje a od besedy o psech není již tak složité přejít na závažnější témata (trestná činnost, kriminalita mládeže, problematika psychotropních látek, chování v silničním provozu a další). Dle získaných informací se přednášky se služebními kynology na zmíněných školách sice konají, ale v omezeném množství, jelikož nabídku školy odmítají či vůbec nevyhledávají. (Kranátová, 2001)

3.3 Využití psů pro krizovou intervenci

Psi se v rámci služební kynologie používají nejen jako donucovací prostředek, ale mohou být důležitou součástí krizové intervence. Metoda, kdy byli nápomocní terapeutičtí psi, kteří pozitivně působili na psychiku obětí častých přírodních živlů a jejich následků, byla poprvé využita ve Spojených státech amerických. Například v roce 2001, kdy se v New Yorku odehrál tragický teroristický útok, terapeutičtí psi pomáhali osobám, které se podíleli na odklizení trosk a hledání ostatků obětí tragické události. Právě bezpochyby psychické poznamenání již zmíněných dobrovolníků jde ruku v ruce s následným syndromem vyhoření. Symptomy syndromu vyhoření jsou – ztráta radosti ze života, ztráta elánu, celková skepse a vymizení nadšení, které je pro výkon této profese důležité. Příčina může být jakákoliv – emocionální, psychické, ale i fyzické vypětí, které bylo spojené s nasazením pro jiné lidi. (Jankovský, 2003)

Krizová intervence má za cíl zmírnit dopad krize na oběť a je zaměřená na osoby, kterým krize hrozí, pohybují se v její blízkosti nebo na ně již dopadla. Pojem krize se v minulosti objevoval zejména v oblasti zdravotnictví v období, které předcházelo nějaké výrazné změně ve stavu pacienta. Od minulého století však tento výraz můžeme stále častěji potkávat i v kontextu psychologických a sociálních jevů. Příkladem takové krize, která vzejde z náhlého a traumatizujícího stresu, může být přírodní i jiná katastrofa, válečný stres a podobně. Spouštěny jsou vnějšími faktory, nad kterými člověk nemá žádnou kontrolu a ve většině případů je neočekává. Ohrožené osoby se tak mnohdy pod vlivem těchto událostí mohou cítit ochromeně až zdrceně a ve stavu šoku potřebují pomoc a podporu. (Matoušek, 2003)

Specialisté na (nejen) krizovou intervenci s pomocí služebních psů se nazývají canisterapeuti. Pro svou práci využívají technik a metod, které jsou v zařízeních a domácnostech běžné. Velkou nevýhodou typu této metody však je prostředí, ve kterém se intervence poskytuje. Například evakuační centrum, silnice, nákupní centrum, tělocvična nebo trosky domu jsou pro psa nekomfortním místem a velké množství všudypřítomného stresu, který je pro psa výborně čitelný, může negativně ovlivnit jeho vnímání a reakce. Co se týče cílové skupiny, její skladba může být též široká. Lidé mohou být různých věkových kategorií, sociálních rolí, mohou být velmi pravděpodobně v šoku, zranění nebo také postižení. Canisterapeut, který se svým psem neprošel speciálním výcvikem pro krizovou intervenci, nemá delší praxi a není secvičen s Integrovaným záchranným systémem České republiky, by se v žádném případě tohoto typu canisterapie neměl účastnit. Hrozí nejen narušení celé záchranné akce, ale i profesionality služebního psa, kterého neúspěch plynoucí ze špatně odhadnutého rozhodnutí canisterapeuta může negativně poznamenat pro jeho budoucí pracovní výkon. Nezbytným aspektem pro výkon krizové intervence pomocí psa je rovněž dostatečná vzdělanost psovoda, znalosti psychologických postupů a technik při komunikování s člověkem v šoku a znalosti v oblasti první pomoci. Právě canisterapeut může jako první odhalit posttraumatický šok nebo jiné příznaky závažnějšího zranění a v případě potřeby včas a hlavně správně zasáhnout. Za daných okolností musí být pes zcela ovladatelný a poslušný a nesmí překážet. (Tvrdá, 2007).

4 Výzkumné šetření

Tato kapitola přináší vlastní výzkumné šetření, které se vztahuje k teoretickým poznatkům z odborných publikací, které byly zobrazeny v předchozích kapitolách bakalářské práce.

4.1 Cíle výzkumného šetření a vytvoření výzkumných otázek

Cílem výzkumného šetření je vyhodnocení a shrnutí poznatků a názorů od vybraných služebních kynologů. K získání dat byl využit kvalitativní způsob šetření, který byl uskutečněn formou polostrukturovaného rozhovoru se psovody z oboru služební kynologie.

Cíl bakalářské práce byl zpracován a přeformulován do hlavního výzkumného problému (dále jen „HVP“): *„Jakou roli zastávají členové služební kynologie v řadách bezpečnostních složek při mimořádných situacích?“*

HVP je nadále rozdělen do pěti dílčích výzkumných otázek (dále jen „VO“) a VO jsou rozpracovány na jednotlivé tazatelské otázky (dále jen „TO“):

- VO I. – *Má služební kynologie využití v preventivní činnosti před patologickými jevy?*
 - TO 1: Jak dlouho plníte funkci služebního kynologa?
 - TO 2: Objasněte náplň Vaší funkce.
 - TO 3: Jak často používáte služebního psa?
 - TO 4: V čem vidíte užitečnost služebního psa v oblasti prevence?
- VO II. – *Zvyšuje nasazení služebních psů efektivitu zákroku?*
 - TO 5: Jaký vliv má zásah služebního psa na pachatele?
 - TO 6: V jakých mimořádných situacích nejčastěji využíváte služebního psa?
 - TO 7: V čem vidíte užitečnost a nenahraditelnost služebního psa?
- VO III. – *Jak dlouho trvá, než se pes se svým psovodem mohou v práci spolehnout jeden na druhého?*
 - TO 8: Jaké plemeno osobně upřednostňujete pro Vaši práci a proč?
 - TO 9: Jak dlouho v průměru trvá připravit psa do akce?

- TO 10: Jak byste charakterizoval/a spolupráci se svým psem během zásahu?
- VO IV. – *Jakou roli plní služební pes v zasahujícím týmu při mimořádných situacích?*
 - TO 11: Jak pes vnímá a reaguje na stresové situace, případně jakým způsobem ho na ně připravujete?
 - TO 12: Jak byste charakterizoval/a osobnost Vašeho psiho kolegy?
 - TO 13: U nás lidí funguje intuice, setkal/a jste se s již mnohokrát zmiňovaným „šestým smyslem“ u psa?
- VO V. – *Jaký význam má pes na psychiku člověka?*
 - TO 14: Co pro Vás pes znamená a jak ho vnímáte?
 - TO 15: Cítíte se v praxi při přítomnosti Vašeho psa bezpečněji?
 - TO 16: Prozradíte, zda existuje v psím chování něco, čím bychom se my lidé mohli inspirovat?

Pro zvýšení přehlednosti výzkumného problému vkládám tabulku (viz tabulka 1), kde je uvedena jeho transformace.

Pro empirické zkoumání byla zvolena metoda kvalitativního výzkumného šetření. Při kvalitativním výzkumu výzkumník pozoruje jevy kolem sebe a jednotlivé odlišnosti, které se mezi respondenty vyskytují, jelikož má každý trochu rozdílný pohled na věc. Mezi typické metody pro kvalitativní výzkum patří interview, nestrukturované pozorování a analýza produktů člověka. Výzkumník respondenty vybírá záměrně, aby měli vědomosti z dané problematiky. Porozumět respondentům a také událostem, které se jim přihodili, je cílem kvalitativního výzkumu. Výzkumník se snaží nalézt nové souvislosti, na které nemůže jinak než pomocí kvalitativního výzkumu poukázat. (Gavora, 2010)

Tabulka 1: Transformace výzkumného problému do výzkumných otázek

Hlavní výzkumný problém (HVP)	Výzkumné otázky (VO)	Indikátory	Tazatelské otázky (TO)
Jakou roli zastávají členové služební kynologie v řadách bezpečnostních složek při mimořádných situacích	VO I: Má služební kynologie využití v preventivní činnosti před patologickými jevy?	Doba výkonu funkce služebního kynologa	TO 1: Jak dlouho plníte funkci služebního kynologa?
		Pracovní náplň	TO 2: Objasněte náplň Vaší funkce.
		Frekvence použití psa	TO 3: Jak často používáte služebního psa?
		Užitečnost v oblasti prevence	TO 4: V čem vidíte užitečnost služebního psa v oblasti prevence?
	VO II: Zvyšuje nasazení služebních psů efektivitu zákroku?	Vliv psa na pachatele	TO 5: Jaký vliv má zásah služebního psa na pachatele?
		Využitelnost psa ve službě	TO 6: V jakých mimořádných situacích nejčastěji využíváte služebního psa?
		Užitečnost využití psa	TO 7: V čem vidíte užitečnost a nenahraditelnost služebního psa?
	VO III: Jak dlouho trvá, než se pes se svým psovodem mohou v práci spolehnout jeden na druhého?	Preference plemene	TO 8: Jaké plemeno osobně upřednostňujete pro Vaši práci a proč?
		Doba výcviku	TO 9: Jak dlouho v průměru trvá připravit psa do akce?

		Vztah mezi psem a jeho psovodem v akci	TO 10: Jak byste charakterizoval/a spolupráci se svým psem během zásahu?
VO IV: Jakou roli plní služební pes v zasahujícím týmu při mimořádných situacích?		Pes ve stresové situaci	TO 11: Jak pes vnímá a reaguje na stresové situace, případně jakým způsobem ho na ně připravujete?
		Osobnost služebního psa	TO 12: Jak byste charakterizoval/a osobnost Vašeho psiho kolegy?
		Specifická intuice psa rozeznat mimořádné události	TO 13: U nás lidí funguje intuice, setkal/a jste se s již mnohokrát zmiňovaným „šestým smyslem“ u psa?
VO V: Jaký vliv má pes na psychiku člověka?		Vztah člověka ke psovi	TO 14: Co pro Vás pes znamená a jak ho vnímáte?
		Bezpečnost při zákrocích vlivem psa	TO 15: Cítíte se v praxi při přítomnosti Vašeho psa bezpečněji?
		Inspirace psím chováním	TO 16: Prozradíte, zda existuje v psím chování něco, čím bychom se my lidé mohli inspirovat?

4.2 Průběh vlastního výzkumného šetření

Respondenty pro své výzkumné šetření jsem si vybírala z řad služebních kynologů na Náchodsku. Především díky přátelům z výcvikových kurzů, které se svými psy navštěvuji, jsem se tak dostala ke kontaktům na konkrétní kynology a mohla je tak přímo oslovit. Bylo pro mě zajímavé poslouchat odpovědi na otázky od služebně starších a mladších kynologů, čímž jsem mohla porovnávat zkušenosti nabyté odslouženými roky. Pro své výzkumné šetření jsem vybrala formu polostrukturovaného rozhovoru, což mi umožnilo doptat se na případné otázky a poslechnout si konkrétní příběhy z pohledu profesionálů.

Všechny uskutečněné rozhovory probíhaly v únoru a březnu roku 2022. Dva rozhovory probíhaly osobně, dva jsem z důvodu pracovní vytíženosti dotazovaných byla nucena provést prostřednictvím e-mailu a s jedním respondentem jsem se spojila telefonicky. Otázky v případě e-mailové komunikace jsem sepsala a zaslala respondentům k zodpovězení, v případě nepochopení nebo dovysvětlení smyslu otázky jsem byla plně k dispozici. Respondenti mi po určitém časovém úseku zaslali soubor s vyplněnými otázkami zpět. Respondentovi, který mi rozhovor zodpověděl telefonicky, jsem nejdříve zaslala otázky a nechala čas na rozmyšlení, poté mi byly všechny otázky zodpovězeny.

A se dvěma kynology jsem se sešla osobně přímo při víkendovém výcvikovém bloku právě pro služební kynology. Obezámila jsem je s průběhem rozhovoru, který jsem si nahrávala na diktafon a později odpovědi sepsala. Mimo rozhovory jsem dostala možnost vidět přímo výcvik služebních psů a jejich interakci se svými psovody, převážně se jednalo o atestované psy a jejich trénink, v pár případech připravovali kynologové k výcviku i mladé psy, které mají všechny předpoklady k budoucí profesi služebního psa. Všem respondentům byla zaručena anonymita.

Výzkumný soubor je tedy tvořen pěti respondenty, třemi muži a dvěma ženami. Všichni dotázaní mají se svými služebními psy splněny atesty k plnění výkonu funkce. Jedna z žen se momentálně nachází na mateřské dovolené. Z důvodu zaručené anonymity má každý respondent přidělené písmeno pro lepší přehlednost a taktéž ze stejného důvodu vkládám tabulku (viz tabulka 2), kde jsou uvedeny základní informace.

Tabulka 2: Základní údaje o respondentech

Označení	Pohlaví	Délka výkonu práce	Hlavní kynologická náplň
A	Žena	13 let	Pachové práce
B	Muž	27 let	Detekce předmětů
C	Žena	2 roky	Hlídkování
D	Muž	11 let	Hlídkování
E	Muž	15 let	Obranné práce

4.3 Analýza získaných dat

V následující kapitole je cílem vyhodnotit data, která byla získaná prostřednictvím vlastního výzkumného šetření. Text je dělen do pěti výzkumných otázek, které jsou navíc rozděleny do tří až čtyř tazatelských otázek, které byly položeny respondentům.

Výzkumná otázka I:

VO I: Má služební kynologie využití v preventivní činnosti před patologickými jevy?

K vyhodnocení první výzkumné otázky jsem použila čtyři tazatelské otázky. Zjišťovala jsem dobu výkonu funkce služebního kynologa, pracovní náplň, dále mě zajímala frekvence použití služebního psa a především užitečnost v oblasti prevence.

TO 1: Jak dlouho plníte funkci služebního kynologa?

Většina z respondentů mají více jako desetiletou praxi v oboru služební kynologie. Pouze respondent C se v oboru pohybuje teprve 2 roky a sbírá tak zatím zkušenosti. Respondent B odpověděl, že funkci služebního kynologa zastává 27 let.

TO 2: Objasněte náplň Vaší funkce.

Snažila jsem se najít kynology z různých odvětví služební kynologie, ale ne ve všech případech se mi to povedlo. Myslím si ale, že se mi podařilo vyzpovídat zajímavě vybranou pěticí profesionálů. Dvakrát se mi sešli respondenti, kteří se věnují hlídkovým pracím. Respondent C odpovídá: „Většina pracovní náplně směřuje k funkci strážníka

s tím, že mám k dispozici při řešení služebního psa, takže záleží na mé úvaze, kdy psa použiju a kdy ne.“ Respondent D říká: „Specializace hlídkového psa je účast na demonstracích, sportovních utkáních, součinnostní akce. Součinnostními akcemi se rozumí hlídkování v zahrádkářských koloniích nebo procházení squatů, dále procházení kolem nepřízpůsobivých osob – bezdomovců, drogově závislých.“ Respondent A se vyjadřuje stručněji: „Když to shrnu, jde ve výsledku o vypracovávání pachových stop.“ Podobné zaměření má respondent B, který doplňuje: „Mým zaměřením je vycvičit a následně využít v praxi to, co se služební pes naučil. Především je to detekce zbraní, tabáku, výbušnin a drog.“ A respondent E má poměrně zásadní a více adrenalinovou funkci: „Především to jsou obranné práce proti nebezpečným pachatelům.“

TO 3: Jak často používáte služebního psa?

Dotázaní se shodují na faktu, že určit přesnou frekvenci použití psa je složité. Respondent A říká: „Liší se to na období, například v zimě je velké množství vykradených chalup, což ale většinou lidé nahlašují až když přijedou na jaře a zjistí to. Dále jsou to klasické vloupačky a útěky od nehod, tam to je častější. Ale je služba, kdy není žádný výjezd a naopak jindy jsou i tři výjezdy během dvanácti hodin. Úplně tedy neumím říct jak často, protože ta frekvence je pokaždé různá – jak lidi zlobí.“ Respondent B odpovídá skromně: „Naši služební psi jsou nasazováni stále a to pokud mám zrovna službu nebo jsem vyslán na spolupráci s jinými orgány státní správy.“ Respondent C shodně doplňuje: „Psa používám každou směnu, kterou mám.“ Respondent D reaguje: „Těžko říct. Co se týče procházení objektů tak velmi často. Do zákroku ojedinele, jelikož sloužím na velkém městě a v případě problému je na místě hned několik policistů a situace se tím často vyřeší sama.“ Následně však doplňuje: „Spíš v tom vidím prevenci, že ho mám u sebe, kdyby se náhodou něco stalo a situace se vyhrotila.“ A poslední respondent E mi oznamuje: „Není to určitě tak, že bych ho použil v každé službě, ale vždy je se mnou na místě a schopen okamžitě zakročit, stačí mu jen povel. Zákroků je méně a myslím si, že je to i z toho důvodu, že pes dost dobře působí i na psychiku pachatele, který z něho má respekt a své jednání si rozmyslí.“

TO 4: V čem vidíte užitečnost služebního psa v oblasti prevence?

Respondenti se shodují na skutečnosti, že pes působí preventivně už jen když je na místě. V rámci prevence se také někteří zmínili, že organizují vzdělávací akce, kde lidem

přibližují svou práci. Respondent A zodpovídá: „Pes je u policie veden jako jeden z *donucovacích prostředků* a já si myslím, že psychologický efekt psa je hodně velký. Bohužel si myslím, že vedení psy často zbytečně podceňuje, jelikož pes udělá sám o sobě hodně velkou muziku. Já jsem hodně často jezdila na ukázky do mateřských a základních škol, na tábory a besedy v čemž osobně vidím výborný preventivní efekt na veřejnost. Lidé tak lépe pochopí práci nejen policejního psa, ale celé policie.“ Respondent B se shoduje s výpovědí respondenta A a taktéž dodává: „V rámci prevence provádíme ukázky na všech stupních škol.“ Respondent C zmiňuje: „Když obcházím chatové oblasti a odlehlejší místa a zde pes pracuje tak, že má za úkol upozornit mě na nějakou abnormalitu, které bych si sama nemusela všimnout.“ Respondent D se shoduje se svými kolegy: „Je to v podstatě demonstrace síly. Služební pes kolikrát vyřeší celou situaci už jen tím, že je přítomen, nahradí spoustu síly, ale musí se správně umět použít.“ Respondent E se opět shoduje s výpovědí ostatních, tou svou však rozvádí informace o organizovaných vzdělávacích akcích: „Organizujeme také výchovně vzdělávací akce pro širokou veřejnost, kde provádíme ukázkou simulovaných situací, kde je schopen pes zakročit. Takže třeba zneškodnění pachatele na těžko přístupném místě, kam se policista nedostane nebo by mu to trvalo dlouho, vyhledání osoby, vyhledání drog a mnoho dalšího. Snažíme se tak lidem ukázat, že pes nemusí být jen mazlíček na gauči, ale zvládne profesionální práci mnohdy za tři chlapy.“

Výzkumná otázka II.

VO II: Zvyšuje nasazení služebních psů efektivitu zákroku?

V další výzkumné otázce mě zajímala především efektivita psa ve službě. Vyhodnotila jsem ji pomocí tří tazatelských otázek, které jsou zaměřené na užitečnost využití psa, ve kterých mimořádných situacích daní respondenti své čtyřnohé kolegy využívají, a především mě zajímaly odpovědi na otázky, jaký vliv má přítomnost služebního psa na pachatele.

TO 5: Jaký vliv má zásah služebního psa na pachatele?

Všichni respondenti odpovídají podobně a shodují se na velkém psychologickém efektu, který má pes na pachatele. Respondent A: „*Ohromný psychologický efekt. Když pes při zásahu štěká, má nasazený košík a za sebou psovoda v uniformě, už jen tato skutečnost*

v pachateli vyvolá respekt. “ Následně ještě svou odpověď doplňuje: „*Navíc pes dokáže zakročít efektivně a když dostanete rámu od třiceti kilového obra, tak si sednete na zem a budete koukat, i když má pes nasazený košík, tak to stejně bolí.*“ Respondent B přichází se zajímavým dovětkem: „*V mnoha případech deprimující. Často také pachatelé dobrovolně ukážou úkryt, kde se zájmové zboží nachází.*“ Respondent C se shoduje s kolegy a navíc ještě doplňuje: „*Pokud dojde k použití psa v koši, tak je to pro pachatele dost nepříjemné, většinou je pes použit k odvedení pozornosti pachatele v koši. Pachatel, který se soustředí na psa se lépe pacifikuje.*“ I respondent D přidává stejný názor: „*Už se mi stalo, že pachatel kolikrát nevěřil síle psa, začal prudit, dokud mu pes nedal najevo, že umí zakročít. Většina lidí má doma psa, tudíž je vidí trochu jinak. Když ale pes dá najevo, že může zakročít, pachatel se velmi rychle zklidní. Pes ho svým štěkotem zaměstná a já mám možnost pracovat dál, jelikož zrovna neohrožuje přímo mě, ale svou pozornost upíná ke psovi.*“ Ne jinak reaguje na otázku i respondent E, který vzápětí dodává: „*Funguje skvěle jako ukazatel přirozeného respektu a síly, protože když na vás vyběhne nejméně třicetakilové zvíře s hrozivým štěkotem a jednou dobře mířenou ranou vás posadí k zemi a v žádném případě vás nepustí udělat krok, je úplně jedno, že má na sobě nasazený košík, stejně bude koukat. Někteří pachatelé však nemusí věřit síle psa, v takovém případě však stačí, aby dostal povel k pouhému vyštěkání.*“

V jednom případě jsem musela otázku dotázanému více přiblížit a dovysvětlit. Ovšem zeptala jsem se ještě, zda služební pes musí vždy zasahovat s košíkem. Zkušená kynoložka (respondent A) mi vysvětlila, že pes většinou v košíku zasahuje, ale je to na posouzení psovoda, který mu ho může sundat. Ovšem v tu chvíli nese plnou zodpovědnost za případné zranění pachatele. Dodala taky, že vzhledem ke značně problematickému a rucsvazujícímu ukotvení služebního psa v současné legislativě s hrozbou možných následků pro psovoda, se tato situace příliš neobjevuje.

TO 6: V jakých mimořádných situacích nejčastěji využíváte služebního psa?

Všichni respondenti ve svých výpovědích uváděli shodné situace. A to především hlídkové práce na sportovních utkáních, při demonstracích, při útěcích od dopravních nehod, dále k vyhledávání osob nebo různých předmětů. Respondent A dodává: „*Také hodně chodíme například do města k opilcům, kteří se chovají agresivně. V nejvíce případech opravdu ale vypracováváme pachové práce nebo působíme preventivně na místech, kde se od lidí očekává agrese.*“ Respondent B navíc doplňuje: „*Naši psi jsou*

využívání při běžných kontrolách na silnicích v nákladní, ale i osobní přepravě. Dále kontrolují sklady, ubytovny, vlaky, letiště nebo klasické domovní prohlídky.“ A respondent D ještě odpovídá: „Dále součinnostní akce – procházení zahrádek, hlídkování u nepřizpůsobivých osob, squoaty. Dále jako nutná prevence – autobusová nádraží, metra, vlaková nádraží, tyto místa procházíme pravidelně a snažíme se působit preventivně.“ Z odpovědí je tedy zřejmé, že mimo přímé zásahy se psi používají jako velmi cenný prvek prevence před patologickými jevy. Respondent E nabízí trochu odlišnou odpověď, kterou však dokonale vystihuje komplexnost využití služebních psů: „Ve většině případů máme psy specializované na obranné práce. Skvěle tak dokáží zpacifikovat pachatele a zadržet ho na dobu nezbytně nutnou k tomu, abych stihnul zakročit i já. Ale psi procházejí komplexním kurzem, kde se naučí i vyhledávat předměty, osoby nebo působit jako hlídkový pes. V případě potřeby se pak každý pes specializuje na disciplínu, která je od něho vyžadována.“

TO 7: V čem vidíte užitečnost a nenahraditelnost služebního psa?

Opět se mi dostalo téměř stejných odpovědí, které se liší snad jen ve formulaci. Kynologové se shodli, že je psi upozorňují dostatečně dopředu na přibližujícího se pachatele a oni tak dostanou čas navíc k promyšlení taktiky adekvátního zásahu. Dalším nenahraditelným prvkem psa je jednoznačně jeho čich, kterým dokáže najít hledané osoby nebo předměty mnohonásobně rychleji než člověk. Respondent A dodává: „Dále likvidace nebezpečného pachatele, pořád je lepší na něho vyslat psa, než ho zastřelit. I sebelepší střelec může minout, zatímco pes je v tomhle případě bezchybnou zbraní, která pachatele nezabije.“ Perfektně zformulovanou odpověď na otázku zodpověděl respondent B: „Zatím nikdo nedokázal vyvinout takový přístroj, který by byl jak cenově, tak v rámci univerzálnosti schopen nahradit rychlost a genialitu nosu psa.“ Respondent D uvádí: „Pes nahradí více síly lidí. Když potřebujete najít nějakého pachatele, zatímco místo projdou lidi, pes svým čenichem dokáže najít schovaného pachatele v mnohonásobně kratší době, což je jednoznačným benefitem pro celý tým. Pachatelé se často schovávají například do dvojité podlahy a různých úkrytů, kterých si člověk sám ani nevšimne. Pes jde na jisto a ušetří týmu neskutečné množství času. V tom vidím opravdovou nenahraditelnost služebního psa.“ Tohoto respondenta jsem ještě poprosila, zda by mi mohl uvést nějaké příklady: „My jsme jednou takhle stáli před davem fanoušků, kteří se na nás rozebíhali. Když je upozornili služební psi svým štěkotem a dokázali jim,

že mohou ihned a bezchybně zasáhnout, pozorovali jsme u fanoušků viditelný respekt, který před „pouhou“ skupinou policistů neměli. Ve Slaném jsem hlídal před klubem, kde se řešila agrese, a tvořil jsem takový koridor procházením se psem sem a tam. Nikdo se proti mně neodvážil jít, ač to byli lidé posilněni alkoholem. Jinak by tam muselo stát vícero policistů.“ Respondent E ještě více opevňuje myšlenky ostatních kolegů a navíc ještě přidává: *„Když mám zneškodnit pachatele na určitou vzdálenost pomocí střelné zbraně, stále je tu možnost, že minu. Zatímco když vyšlu psa, vím, že mu pachatel neuteče a mám dost času k němu doběhnout a zakročit sám. Když to řeknu takhle, tak psa si můžete vycvičit k téměř dokonalé zbrani vůči všemu.“*

Výzkumná otázka III.

VO III: Jak dlouho trvá, než se pes se svým psovodem mohou v práci spolehnout jeden na druhého?

Díky třetí výzkumné otázce jsem se dostala k interakci psa a psovoda. Třemi tazatelskými otázkami jsem prohlubovala vědomosti o profesním vztahu člověka a služebního psa. Služební kynologové se nechávají slyšet, že pes je rovnocenným kolegou ve službě a přistupují k němu s úctou a respektem. Ptala jsem se na nejvhodnější plemeno, dobu procesu, kdy se z obyčejného psa stane pes zasahující v řadách ozbrojených složek a respondenty jsem nechala charakterizovat jejich vztah při nasazení.

TO 8: Jaké plemeno osobně upřednostňujete a proč?

Plemeno, které se vyskytlo ve všech odpovědích je německý ovčák. Respondenti ho považují za nejflexibilnější rasu psa vhodnou k práci ve službě. Ovšem v mnoha případech zmiňují i jeho rychlejší, hbitější a temperamentnější verzi – belgického ovčáka, který je však citlivější na zacházení. Respondent D vyjadřuje rozdíl mezi zmíněnými plemeny následovně: *„Belgický ovčák je ale jak já říkám – voják naprogramovaný k práci a musí být v dobrém nervovém rozpoložení. Německý ovčák je více flexibilnější a odpustí chyby ze strany psovoda, belgický ovčák nikoliv, ale ovšem se to liší zvířete.“* Respondent E navíc přidává mezi dvě plemena rotvajlera se slovy: *„Výbornou zkušenost mám také s rotvajlerem. Jeho robustní postava, hrozivý výraz a hlavně obrovská síla dokáže usměrnit nejednoho pachatele.“* Odpověď respondenta B přináší odlišný pohled na věc: *„Osobně neupřednostňuji žádné konkrétní plemeno, za dobu praxe*

jsem už měl německého ovčáka, belgického ovčáka, labradora, rotvajlera, ale i křížence z útulku. U služební kynologie nejde o konkrétní plemeno, ale o celkové vzájemné propojení mezi psovodem a psem. Toto tvrzení potvrdí převážná většina kynologů.“

TO 9: Jak dlouho trvá v průměru připravit psa do akce?

Pes musí být na akci dostatečně vycvičen a potřebuje k tomu určitý časový úsek. Respondent A říká: *„Určitě kolem dvou let. Výcvik však začíná už od osmi týdnů a to socializací, která zde hraje velmi důležitou roli. Štěně si musí zvykat na prostředí, lidi, jakýkoliv ruch, pach, dopravní prostředky. Pes musí zvládnout rozlišit energii lidí – musí najít člověka, který se ztratil v lese, a nezasáhnout, ale na druhou stranu musí správně detekovat pachatele, který spáchal trestný čin a utekl do toho lesa. Obecně tedy musí rozlišit, kdo potřebuje pomoc a kdo zneškodnit. To jsou dvě velmi těžké věci na naučení. Každý pes taky funguje jinak. Zatímco jeden v pohodě zvládá rychlé tempo výcviku, druhý potřebuje pomalejší přístup a jednotlivé části upevňovat daleko pomaleji.“* Respondent B využívá stručnou odpověď: *„Přibližně rok a půl až dva, kdy pes prokáže všechny své schopnosti k práci služebního psa.“* Odlišnou formulaci odpovědi přináší respondent C: *„U mého prvního služebního psa trvalo předělat sportovní kynologii na atestaci ze služební kynologie zhruba rok, jednalo se ale o předpřipraveného psa a já jako psovod jsem již byla zkušená v práci se psy. Od štěněte bych tipovala přípravu psa tak na dva roky.“* Co se týká složení atestu potřebného k profesionálnímu výkonu práce, mluví o tom respondent D: *„Služební pes může plnit osvědčení o svém povolání v cca 16 měsících. Když složí osvědčení a atest, tak by měl být plně připravený konat práci služebního psa. Ale dle mého názoru je pes k práci opravdu psychicky způsobilý až kolem třetího roku věku psa.“* Respondent E souhlasí s kolegy a připojuje poznámku: *„Kolem dvou let psi plní atesty, ale nejlepší spolupráce s nimi je tak ve čtyřech až pěti letech věku, kdy dospívají i psychicky a jednájí s větším rozmyslem. Výcvik je nejdůležitější část v životě služebního psa a jakákoliv chyba ve výcviku se později projeví. Proto se výcviku služebních psů věnují profesionálové a psi musí splnit atesty.“*

Zajímala jsem se ještě, zda projde každý pes výcvikem tzv. od začátku do konce nebo se stává, že jsou z přípravy vyloučeni. Respondent A odpovídá: *„Často se také stává, že pes v průběhu výcvikového období se určí jako práce neschopný, ať už vlivem povahy nebo zdravotního stavu, a jeho výcvik se tím ukončí.“* Fakt krátce okomentuje

i respondent B: „Dost často se stává, že pes je shledán k práci neschopným, jelikož se třeba příliš bojí nebo nemá motivaci k práci.“

Je tedy zřejmé, že z každého psa nelze vycvičit služebního, jelikož k tomu nemusí mít důležité a potřebné předpoklady, se kterými se většinou už narodí. Tyto předpoklady však, jak už bylo zmíněno v odpovědích výše, nejsou dle plemene nebo pohlaví psa.

TO 10: Jak byste charakterizoval/a spolupráci se svým psem během zásahu?

Správnost odpovědi na tuto otázku mi zaručily téměř neměnné výpovědi všech kynologů. Pes si musí se svým psovodem dokonale rozumět a věřit si. Bez harmonického fungování týmu nelze podávat stoprocentní výsledky. Respondent A: „Psovod a pes jsou jeden tým a musí si věřit. Musí mezi nimi být absolutní harmonie a jsou chvíle, kdy na psa spoléhám, jde mi o život a potřebuji nějak ochránit. Práce za mnou musí být vidět a když si nebudu jistá psem, nebude to k ničemu. Musím vědět, že pes mě nepodvádí a tam kde má čichat, tak čichá. Zároveň pes musí mít oporu ve mně a vědět, že já ho podržím a že to, co dělá, dělá správně. Souhra tam určitě musí být, bez ní by nedocházelo ke stoprocentním výkonům.“ Stejně tak shrnuje respondent B: „Pokud má být akce úspěšná, psovod si se svým psem musí bezmezně věřit a krýt záda jeden druhému.“ Respondent C zdůrazňuje: „Můj pes mi kryje záda a je na něj spolehnutí, ovšem to samé by měl pes očekávat ode mne, nelze služebního psa zanechat napospas samostatnému řešení problémů, pokud to není vyloženě nutné. Pes musí mít ve svého psovoda důvěru, pak vše funguje dobře.“ Respondent D reaguje: „Jsme sehraný tým, v podstatě si pachatel musí vybrat buď mě nebo mého psa.“ Na závěr přidávám odpověď respondenta E: „Dokonalá souhra a důvěra. Je to můj rovnocenný kolega, na kterého se můžu spolehnout. Pokud tam něco z toho chybí, práce nikdy nebude stoprocentní.“

Výzkumná otázka IV.

VO IV: *Jakou roli plní služební pes v zasahujícím týmu při mimořádných situacích?*

Předposlední výzkumná otázka byla věnována přímo roli služebního psa v zasahujícím týmu při mimořádných situacích a zodpověděla jsem ji pomocí tří tazatelských otázek. Zajímala mě reakce psa na stresové situace a jak ho na ně připravují, intuitivní chování psů, kterému se laicky říká „šestý smysl“. A respondenti mi měli za úkol charakterizovat osobnost jejich psího kolegy.

TO 11: Jak pes vnímá a reaguje na stresové situace, případně jakým způsobem ho na ně připravujete?

U odpovědí na TO 11 jsem zaznamenala opravdovou jednotnost, co se týká výcviku těchto psů. Respondenti odpovídali shodně, že nejlepší prevencí proti zvládnutí stresových situací u psů je jednoznačně jejich navazování už během raného výcviku. Psi se tak dostávají do simulovaných situací, které připomínají jejich budoucí běžné služby. Respondent A: *„Cvičí se obvykle úplně ve všech situacích, kde víme, že to psům dělá problém. Ve výsledku nám jde o to, vypěstovat jim úplnou imunitu a toho dosáhneme právě umělým navozováním stresových situací tak, až budou pro psa všední. Samozřejmě to zabere množství času a hlavně trpělivosti každého cvičitele, proto výcvik trvá tak dlouho.“* Odpovědí respondenta B je: *„Už od začátku výcviku se dostává do stresových situací a následným tréninkem, který vlastně končí až vyřazením ze služby, mu chystáme nejrůznější problémové situace, aby byl co nejvíce připraven do praxe. Pokud nastanou nečekané stresové situace, jsem mu oporou, kdy mu hlasem nebo dotekem pomůžu se uklidnit, aby se opět začal soustředit na svou práci.“* Nelze si nevšimnout přínosné informace, že výcvik psa nekončí absolvováním atestu. Respondent D reaguje shodně s ostatními, ale navíc dodává: *„I když je pes z výcviku připravený z velké většiny na všechno, vždycky se může objevit něco, co ho zmátne.“* Odpověď respondenta E je téměř shodná s tou od respondenta A, navíc však přidává zajímavý poznatek respondent C: *„Já osobně, pokud se vyskytla při výcviku nějaká větší překážka ohledně stresových situací, používala jsem k nácviku „berličky“ v podobě bachových esencí a doplňků stravy.“*

TO 12: Jak byste charakterizoval/a osobnost Vašeho psiho kolegy?

Respondent A začíná: *„Já teda s dovolením charakterizuju osobnost svého prvního služebního psa, jelikož je mou srdcovkou. Bylo to obrovské zvíře, když se vedle mě postavil, všichni si říkali, jen abych ho udržela, aby je pak všechny nezválcoval. I když byl majestátní, měl naprosto úžasnou osobnost a nikomu by jen tak neublížil. On svou práci vykonával s obrovskou radostí a nikdy ne ze zloby.“* Mimo charakteristiku svého čtyřnohého kolegy ještě dodává zajímavost: *„Zajímavostí je, že jsem viděla pracovat svého kolegu se svým služebním psem, který byl absolutní flegmatik, kolikrát až lenivý. Poté ho však dostal na starost druhý kolega a pes se obrovsky změnil.“*

Z flegmatického ovčáka se stal temperamentní hlídač, který by bez váhání skočil po prvním pachateli, u kterého by dostal svolení. Říká se totiž, že pes je zrcadlem svého pána a s tímto tvrzením si dovolím souhlasit.“ Stručný komentář, který ale vyjadřuje všechno, plyne z úst respondenta B: *„Psům se věnuji od svých 15 let a za tu dobu mi už dost chlupatých kamarádů umřelo. V této době mám služební fenu a služebního psa, oba jsou na mně závislí a já vlastně na nich, jsou mi nejen oporou v práci, zároveň ale i doma.*“ Riziko práce psa – policisty nám objasňuje respondent C: *„Moje služební fena se stala policajtem na plný úvazek. Bohužel si tyto věci přenáší i na doma, takže je potřeba být velmi obezřetný při manipulaci s ní. Protože jí mám mimo službu u sebe doma.*“ Respondent D popsal hned dva své psí kolegy, avšak zdůrazňuje fakt: *„Na rozdíl můj německý ovčák je takový klidný profesor. V porovnání s belgickým ovčákem je rozhodně přemýšlivější. Zatímco díru v plotě německý ovčák bez váhání proleze, belgický ovčák se bez přemýšlení snaží proskočit plotem.*“ Krátce shrnuje respondent E: *„Můj aktuálně nejpoužívanější psí kolega ve službě je policista na svém místě. Svou práci bere zodpovědně a velmi se na ni těší, jak kdyby to byl jeho psí úkol tady na zemi.*“

TO 13: U nás lidí funguje intuice, setkal/a jste se s již mnohokrát zmiňovaným „šestým smyslem“ u psa?

Nejen v řadách služební kynologie, ale i laická veřejnost si začala pohrávat s tím, že psi mají jakousi intuici předvídat. Respondent A skvěle reaguje: *„Určitě. U nich to možná není úplně šestý smysl, ale hlavně téměř dokonalé smysly, o kterých už jsem mluvila. Když tyto smysly umí člověk u psa správně použít a ukáže mu, že svému čichu může věřit, stává z něho téměř stoprocentní obranná zbraň. Rozhodně tedy ano. A navíc jsou psi všeobecně citlivější na všechno. Tak jako u dětí se říká, že vidí duchy, psi to mají podobně. Vycítí náladu a energii člověka, v jakém je rozpoložení. Setkávám se s tím denně na svých výcvikových lekcích pro veřejnost.*“ Kladně hodnotí otázku i respondent B: *„Ano, už několikrát se pes rozhodl udělat něco, co by mě ani nenapadlo. Většinu situací zvládá lépe než ostatní lidští kolegové.*“ Vlastní zkušenost připojuje respondent C: *„Ano. Pes mnohem lépe zjistí a ukáže mi, pokud je v chatové oblasti nějaký pohyb a to i v noci, aniž bych musela svítit baterkou a upozorňovat na sebe okolí x desítek metrů dopředu.*“ Respondent D komentuje otázku stejným způsobem, avšak dodává: *„Nevím, jestli je to intuice, ale určitě mají dar.*“ Respondent E kolegy doplňuje: *„Pes má dokonalou schopnost předvídat. Dá mi najevo, když se děje něco nestandardního a já se tak mohu na*

situaci dopředu připravit. Jeho schopnost plyne z téměř bezchybného čichu, díky kterému má pes takové výsledky.“

Výzkumná otázka V.

VO V: *Jaký vliv má pes na psychiku člověka?*

Poslední výzkumná otázka prezentuje psychologicky zaměřený okruh rozhovoru, který se opět skládá ze tří tazatelských otázek. Ty zodpovídají, co pro dotázané znamenají psi, zda se při zásahu se čtyřnohým kolegou po boku cítí bezpečněji a také mě zajímalo, zda existuje v chování psů něco, čím bychom se my lidé mohli inspirovat.

TO 14: Co pro Vás pes znamená a jak ho vnímáte?

Odpovědi na tuto otázku jsem, jakožto psí člověk, poslouchala velmi ráda. Respondent A objasňuje: *„Pro mě je pes součástí mého života a určitý životní styl, bez něho si to už nedokážu představit. Před lety, když mi vyřadili ze služby mého prvního služebního psa, tak se mi zhroutil svět. Naštěstí mi poté byli ihned přiřazeni dva další. Nyní už je pro mě psa nemít naprosto nemyslitelné.“* Respondent B, který má ze všech dotazovaných nejdelší praxi, odpovídá: *„Musíte psy milovat, ale nepolidšňovat a pokud si rozumíte, tak se z obyčejného zvířete stává partner k nezaplacení, který vás nezklame.“* Respondent C stručně říká: *„Vnímám svého psa, jako svého partáka a kolegu.“* Respondent D: *„Je to můj rovnocenný kolega stojící po mém boku a přistupuji k němu s obrovskou úctou a respektem.“* Odpověď respondenta E je téměř totožná s předcházející, přináší však ještě větu: *„Život bez psa už bych si neuměl představit, je to jako můj stín.“*

TO 15: Cítíte se v praxi při přítomnosti Vašeho psa bezpečněji?

Přítomnost služebního psa má na psychiku psovoda jistě uklidňující účinek. Respondent A svou odpovědí potvrzuje: *„Já osobně se cítím i v životě se psem bezpečněji, ve službě ještě dvakrát tolik. Jak už jsem říkala, musíme si navzájem důvěřovat, aby to fungovalo.“* Klid pociťuje i respondent B, který navíc doplňuje: *„Čím více jsme spolu, tím více se propojujeme a za ty roky vím, že dokážu například i svou nervozitu přenést na psa.“* I respondent C potvrzuje pocit bezpečí v přítomnosti svého psa. Zajímavou odpověď

nabízí respondent D: „*Určitě. Je to můj pes a zároveň parták, vedu ho k tomu, aby mi kryl záda a já zároveň jemu. Takže se cítím bezpečně a taky zároveň lidé, se kterými v daný okamžik spolupracuji, jelikož pes nahrazuje velké množství síly a zároveň efektivitu. Bohužel on si tu cestu služebního psa nevybral, vybral jsem mu ji já a proto jsem mu vděčný a chovám se k němu s úctou a respektem jako k rovnocennému kolegovi.*“

I respondent E se cítí bezpečněji už jen z důvodu, jelikož si je vědom skutečnosti, že ho pes může na nebezpečí upozornit předem.

TO 16: Prozradíte, zda existuje v psím chování něco, čím bychom se my lidé mohli inspirovat?

Poslední otázka ukázala, jak hlubokou úctu a zároveň silné pouto dotazovaní pocítují ke psům. Odpověď respondenta A: „*Je spousta věcí, kterými bychom se mohli inspirovat. Určitě bych do toho neřadila věrnost, jak si většina lidí myslí. Pes, když se s ním správně pracuje a má se psovodem správný vztah, tak se chce zavděčit a pracuje pro radost svého pána. Což podle mě člověk má maximálně ve vztahu s blízkými. Ve výsledku tak pes pracuje, protože chce udělat radost svému pánovi a to bez vidiny nějaké odměny. A pokud to tam není, je to na celém týmu vždycky vidět a dříve nebo později se to projeví.*“

Respondent B vidí vhodnou inspiraci v něčem jiném: „*Pokud si pes někoho oblíbí, tak nastává bezmezná oddanost, láska a důvěra, která je jistojistě až za hrob.*“

Respondent C perfektně vystihuje: „*Pes nesoudí, řeší pachatele pouze dle jeho chování na místě. Tomu by se mohla spousta lidí přiučít.*“

Rozporuplně odpovídá respondent D: „*Pes hodně odpouští. Odpustí, když mu člověk ubližuje a dokáže k němu znovu najít silnou lásku. I když ho lidská osoba sebevíc zlomí, pokaždé odpustí a bude se snažit být svému pánovi oporou a přítelem. Takže to bude asi schopnost odpouštět, ale teďka těžko říct, jestli je to dobře nebo špatně.*“

A respondent E uzavírá se slovy: „*Doživotní pouto, které si vybuduje s člověkem, kterého má opravdu rád. Takového člověka se bude držet a bude ho bránit do padnutí.*“

4.4 Shrnutí výzkumného šetření

Cílem přechozí podkapitoly bylo uvést jednotlivé otázky s výpověďmi respondentů. V této kapitole budou shrnuty dosažené výsledky v podobě zodpovězení výzkumných otázek a tím také zodpovězení samotného stanového cíle.

Cílem bakalářské práce, který byl následně zformulován a přepracován do hlavního výzkumného problému, bylo zjistit, jakou roli zastávají členové služební kynologie v řadách bezpečnostních složek při mimořádných situacích. Otázky, které vedly k dosažení cíle, byly zaměřené nejen na úlohu služební psa v řadách bezpečnostních složek, ale také byl z hlediska psychologie zkoumán vliv psa nejen na jeho psovoda a zbytek týmu, ale také psychologický efekt služebního psa na samotného pachatele.

Výzkumné šetření závěrečné práce obsahovalo jeden hlavní výzkumný problém rozdělený do pěti výzkumných otázek, ze kterých bylo dle zaměření vytvořeno celkem šestnáct tazatelských otázek. První výzkumná otázka řešila, zda má služební kynologie úlohu v prevenci před patologickými jevy společnosti, v druhé bylo zkoumáno, zda zvyšuje nasazení čtyřnohých kolegů efektivitu zákroku a ve třetí tazatelské otázce byla šetřena doba, za kterou se v práci může psovod na svého psa spolehnout. Čtvrtá část výzkumných otázek měla za cíl zjistit, jakou roli plní služební pes v zasahujícím týmu. A poslední výzkumná otázka se zaměřila na vliv psa v psychice člověka.

V rámci výzkumného šetření byly zodpovězeny všechny výzkumné otázky, díky kterým byl zodpovězen hlavní výzkumný problém. Z odpovědí, které byly respondenty poskytnuty, lze tak snadno dojít k závěru, že služební kynologie zaujímá v ozbrojených složkách podstatné a nenahraditelné místo. Služební pes je univerzálním prostředkem k obnově veřejného pořádku.

Dokáže nejen stopovat osoby ve velmi obtížných terénech, kam by se člověk jen těžko dostal, ale díky téměř dokonalému čichu nalezne pašované předměty. Bezchybně zvládne dostihnout a zadržet nebezpečného pachatele, čímž věnuje svým lidským kolegům drahocenný čas. Pes působí také preventivně a většina pachatelů si v přítomnosti služebního psa své jednání promyslí, mnohdy dobrovolně prozradí místo úkrytu. V současné době se služební kynologové pravidelně účastní preventivně vzdělávacích akcí.

Shrnutí výzkumné otázky I.

Na základě odpovědí respondentů lze vyvodit poměrně jednoznačný závěr na první výzkumnou otázku. Všichni oslovení se shodují, že v rámci prevence před patologickými jevy služební kynologie zaujímá důležitou a nezastupitelnou roli. Psi působí preventivně také na větších akcích, kde je riziko vyhrocených situací v rámci davového chování. Můžeme je tak zahlédnout po boku svých psovodů na demonstracích a sportovních utkáních. Kynologické týmy jsou nejčastěji nasazováni do hlídkových činností, kdy prochází kritická místa, kde je pravděpodobnost shlukování deviantních osob. Jedná se o např. vlaková a autobusová nádraží, squaty, podchody, úkryty lidí bez domova nebo zahrádkářské kolonie a chatové oblasti. Pro širokou veřejnost jsou pořádány informační vzdělávací akce, kde se služební kynologové snaží poučit občany a přiblížit jim tak svou profesi pomocí ukázek z výcviku a předvedení simulovaných ukázek ze zákroků.

Shrnutí výzkumné otázky II.

Efektivita zákroku služebního psa je vysoká – fakt, na kterém se shodli všichni respondenti. Ve svých odpovědích uváděli, že pokud má policista zasáhnout střelnou zbraní pohybujícího se pachatele na větší vzdálenost, bohužel vždy existuje nemalá šance, že mine svůj cíl. Na druhou stranu dobře připravený a vycvičený pes dokáže naprosto přesně mezi davem lidí rozeznat pachatele od obyčejného procházejícího a adekvátně zasáhnout. A zatímco je pachatel zadržen psem, jeho lidští kolegové mají dostatek času doběhnout na dané místo a zakročit.

Bez pomoci psů by se snad ani neobešlo pátrání po osobách či pašovaných předmětech. Jejich téměř dokonalý čich dokáže najít hledaný předmět/osobu mnohem rychleji a s naprostou přesností, než by tomu bylo u lidí. Co se týká vlivu služebního psa na pachatele, tak pouhá přítomnost čtyřnohého policisty kolikrát dokáže značně ovlivnit vývoj celé situace a pachatel své jednání usměrní, v některých případech i prozradí místo úkrytu.

Shrnutí výzkumné otázky III.

Dobu procesu výcviku služebního psa respondenti označili na přibližně dva roky. Nechali se slyšet, že nejen oni musí svému psovi bezmezně důvěřovat, ale i on se musí umět

spolehnout na svého pána, aby byla míra úspěšnosti zákroku stoprocentní. Zároveň bylo řečeno, že pokud je pes cvičen od štěněte a ve dvou letech složí zkoušky potřebné k výkonu profese, dále trvá přibližně dva roky, než je pes připravený i po psychické stránce a je tak s ním nejlepší spolupráce. Nejčastěji využíváni jsou němečtí a belgičtí ovčáci, kteří jsou na práci speciálně šlechtěni. Respondenti popisují zákrok se služebním psem jako symbol dokonalé souhry. Psi se se svým psovodem dorozumívají pomocí téměř neslyšných povelů, které jsou mnohdy vyměněny za pouhé gestikulační signály. Služební psi byli svými psovody popsáni jako rovnocenní kolegové, kteří si zaslouží notnou dávku respektu a uznání.

Shrnutí výzkumné otázky IV.

Psi jsou na stresové situace, které jsou součástí jejich profese, připravováni už od útlého věku. Psovodi si předávají informace, která místa či konkrétní prostředí jsou pro psy nejvíce problematická, na ně se pak zaměřují. Cílem je psům ve výcviku stresové situace navozovat uměle, aby pro ně byly běžné a později je vůbec nevyváděly z míry. Jistě nejvíce opěvovanou vlastností psů je jejich intuitivní chování. Dokáží svůj tým dostatečně dlouhou dobu dopředu upozornit na blížící se nebezpečí, čímž pro ně získají čas na obrannou reakci. Díky svým smyslovým orgánům jsou schopni nejen zaznamenat situace, které jsou okem člověka neviditelné, ale především upozornit na ně svého psovoda a adekvátně zakročit.

Jejich role v zasahujícím týmu při mimořádných situacích je tak naprosto nenahraditelná a díky tomu, že jsou psi vlivem speciálního výcviku mimořádně všestranně použitelní, dělá to z nich univerzální zbraně na každou mimořádnou událost. Vzhledem k jejich velké efektivitě, vzrůstající úspěšnosti a všestrannosti jsou nezastupitelnou částí v řadách ozbrojených složek, kterou v dohledné době určitě nemá šanci cokoliv nahradit.

Shrnutí výzkumné otázky V.

Poslední výzkumná otázka se věnuje vlivu psa na psychiku člověka. Dotázaní se po boku svých čtyřnohých kolegů cítí při zásahu mnohem bezpečněji, což ještě více vyzdvihuje všestrannou funkci služebních psů. Psovodi jejich schopnostem natolik věří, že se v akci cítí v jejich přítomnosti v jakémsi bezpečí. Velký podíl na této skutečnosti nese i jejich intuitivní chování, které jsem zmiňovala výše, díky kterému je celý tým pokaždé o krok

napřed. Respondenti se shodli, že jsou pro ně psi nejen ve službě, ale i doma rovnocennými společníky, bez kterých by si život neuměli představit. Se svým pánem si utvoří obrovské pouto, které je jen těžké něčím porušit už vzhledem k jejich abnormálně vysoké míře odpouštění. Psi nikoho předem neodsuzují, řídí se pouze tím, jak se člověk chová v daném okamžiku, čímž bychom se do jisté míry mohli my lidé inspirovat. Dle odpovědí respondentů je tedy více než zřejmé, že psi mají pozitivní vliv na psychiku člověka v mnoha aspektech.

Závěr

Bakalářská práce se zabývala využitím služební kynologie při mimořádných událostech. Cílem práce bylo zjistit, jakou roli zastávají členové služební kynologie v řadách bezpečnostních složek při mimořádných situacích. Dále také zhodnotit roli služebního psa v preventivní činnosti. V první kapitole byla popsána služební kynologie u jednotlivých složek a právní úprava použití služebního psa jako donucovacího prostředku.

V druhé kapitole je charakterizován proces, který musí každý služební pes podstoupit, aby byl plně připraven k výkonu náročné profese. Neméně důležité je taktéž zvolení správného plemene, jelikož v současné době jsou už psi pro tuto práci speciálně šlechtěni, takže už od útlého věku disponují správnými vlohami a vzorci chování.

Poslední kapitola teoretické části se věnuje nasazení psa při mimořádných situacích. Důležitým milníkem je zde správná interakce mezi ním a jeho psovodem, bez které by zásahy nemohly být stoprocentní. Mimo to je zmíněna cesta k profesi služebního psovoda a využití psů pro krizovou intervenci, což se v současné době stává velmi populární.

V empirické části byl cíl vyhodnocen pomocí pěti výzkumných otázek, které byly rozděleny do celkem šestnácti tazatelských otázek. Pro sběr dat byl využit kvalitativní způsob šetření, jenž byl realizován formou rozhovoru se psovody ze služební kynologie. Respondenti svými odpověďmi jasně definovali nenahraditelnou a efektivní roli, kterou má služební kynologie v ozbrojených složkách. Přidali i příklady z praxe. Všechny výzkumné otázky byly pomocí tazatelských otázek zodpovězeny a z pohledu autora byl cíl práce i výzkumný problém splněn.

Bohužel je preventivní činnost v oblasti služební kynologie málo probádaná a nedokázala jsem výzkumy, které se dané problematiky týkají, dohledat. Avšak troufám si tvrdit, že využití služebních psů má v oblasti prevence před patologickými jevy svou významnou roli. Celé téma služební kynologie je jen málo prozkoumané a nelze dohledat uspokojivé množství odborných publikací, které by pronikly do podvědomí veřejnosti. Ta v mnoha případech ani netuší, kolik všestranné práce jsou služební psi schopni zvládnout.

Dalším cílem bylo poukázat na smutné a neuctivé ukotvení služebního psa v české legislativě, kde je vymezen pouze jako donucovací prostředek. Domnívám se, že toto označení čtyřnohých kolegů, kteří jsou mnohdy ceněni jako hrdinové celého zásahu, je značně neuctivé a poukazuje na nedocnění práce, kterou služební pes je schopen vykonávat. Tato závěrečná práce tudíž rozhodně může přispět nejen k informovanosti veřejnosti o dané problematice, ale především k zamyšlení nad legislativním ukotvením a zdůrazněním efektivní a nenahraditelné práce, kterou jsou služební psi se svými psovody schopni vykonávat.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

1. DONALDSON, Jean. *Lidé a psi: střet kultur*. Vyd. 1. Praha: Plot, 2011. 219 s. ISBN 978-80-7428-064-1.
2. EIS, Vilém. *Pachové práce služebních psů*. Praha: Naše vojsko, 2018. 155 stran. ISBN 978-80-206-1705-7.
3. GAVORA, Peter, JŮVA, Vladimír a HLAVATÁ, Vendula. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2010. 261 s. ISBN 978-80-7315-185-0.
4. HARTL, Karel. *Výchova a výcvik psa*. 1. Praha: Naše vojsko, 1979. ISBN 28-064-79.
5. JANKOVSKÝ, J. *Etika pro pomáhající profese*. 1. vydání. Praha: Triton, 2003. 223s. ISBN 80-7254-329-6.
6. KOMOLÝ, Alois. *Výcvik služebního psa*. 2. vyd. Praha: Naše vojsko, 1965. 289, [8] s. Základní svazarmovská knihnice; Sv. 1.
7. MATOUŠEK, O. a kol. *Metody a řízení sociální práce*. 1. vydání. Praha: Portál, 2003. 384s. ISBN 80-7178-548-2.
8. ROGAK, Lisa. *Psi ve válce: odvaha, láska a loajalita vojenských služebních psů*. Vyd. 1. Praha: Práh, 2012. 211 s. ISBN 978-80-7252-385-6.
9. RULC, Jiří, ŠTAUDINGER, Juraj a NEVOLNÝ, Peter. *Dějiny československé služební kynologie: vznik a historický vývoj četnické a policejní kynologie, jakož i ostatní služební kynologie na území Československa*. 1. vyd. Praha: CanisTR, 2014. 764 s. ISBN 978-80-904210-8-0.
10. *Speciální výcviky psů*. Praha: Naše vojsko, 2021. 149 stran. ISBN 978-80-206-1930-3.
11. STRAUS, Jiří a KLOUBEK, Martin. *Kriminalistická odorologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. 184 s. ISBN 978-80-7380-238-7.
12. TVRDÁ, A. *Krizová intervence*. In Zooterapie ve světle objektivních poznatků. České Budějovice: Dona, 2007. s. 109-111, ISBN 978-80-7322-109-6.
13. VERHOEF-VERHALLEN, Esther, 1997. *Encyklopedie psů*. Praha: Rebo Productions. ISBN 80-85815-69-9.

Internetové zdroje

14. CELNÍ SPRÁVA ČESKÉ REPUBLIKY. Výcvikové zařízení služební kynologie se statutem Regionálního výcvikového střediska Světové celní organizace. In: *Celní správa* [online]. Heřmanice, 2017 [cit. 2022-01-13]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/o-nas/Documents/Výcvikové+zař%C3%ADzen%C3%AD+služebn%C3%AD+kynologie+Celn%C3%AD+správy+ČR+Heřmanice.pdf>.
15. JAN ŠTROBL: Psovod a jeho služební pes tvoří tým. Jeden bez druhého nemohou dobře pracovat. In: *Havlickobrodsky.denik.cz* [online]. Havlíčkův Brod: Jan Štrobl, 2014 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: https://havlickobrodsky.denik.cz/zpravy_region/psovod-a-jeho-sluzebni-pes-tvori-tym-jeden-bez-druheho-nemohou-dobre-pracovat-20.html.
16. KRANÁTOVÁ, Michaela. Taktika použití služebního psa. In: *Cz-pes.cz* [online]. Praha, 2001 [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: <https://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-4.php#4.2>.
17. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. *Odbor služební kynologie a hipologie* [online]. Praha: Policie ČR, © 2021 [cit. 2022-03-08]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/odbor-sluzebni-kynologie-a-hipologie-904727.aspx>.
18. ŠČUREK, Radomír. Čtyřnozí ochránci. In: *Abas report* [online]. 2010 [cit. 2022-01-08]. Dostupné z: <http://www.abasreport.cz/casopisy/07/ctyrnozi-ochranci>.
19. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení, ochrany obyvatelstva, environmentální bezpečnosti a plánování obrany státu [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2016 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu.aspx>.
20. VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČESKÉ REPUBLIKY. *Cz-pes.cz* [online]. Praha: Kranátová, 2001 [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.cz-pes.cz/literatura-sl-kynologie-2.php#2.5>.

Legislativní dokumenty

21. ČESKO. § 51 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky - znění od 1. 1. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2022 [cit. 25. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273#p51-1>.
22. ČESKO. § 53 odst. 3 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky - znění od 1. 1. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2022 [cit. 25. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273#p53-3>.
23. ČESKO. § 53 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky - znění od 1. 1. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2022 [cit. 25. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273#p53-1>.
24. ČESKO. § 53 odst. 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky - znění od 1. 1. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2022 [cit. 25. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273#p53-2>.
25. ČESKO. § 53 odst. 5 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky - znění od 1. 1. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2022 [cit. 25. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273#p53-5>.
26. ČESKO. § 57 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky - znění od 1. 1. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2022 [cit. 25. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273#p57-1>.
27. ČESKO. § 58 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky - znění od 1. 1. 2022. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2022 [cit. 25. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273#p58-1>.

Přílohy

Příloha č. 1: Rozhovor s respondentem A

1. Jak dlouho plníte funkci služebního kynologa?

V roce 2008 jsem nastoupila k policii, základní kurz jsem udělala v roce 2009, pak jsem začala sloužit na oddělení doprovodu vlaků v Pardubicích – tam už jsem plnila funkci psovoda. Poté jsem nastoupila v září roku 2010 do Náchoda, tam jsem sloužila do prosince 2016. Pak jsem nastoupila na mateřskou dovolenou.

2. Objasněte prosím náplň Vaší funkce.

Když to shrnu, jde ve výsledku o vypracovávání pachových stop.

3. Jak často se se psem dostanete do akce?

Asi ne každou službu, ale poměrně často, nelze to takhle říct. Liší se to na období, například v zimě je velké množství vykradených chalup, což ale většinou lidé nahlašují až když přijedou na jaře a zjistí to. Dále jsou klasické vloupačky a útěky od nehod, tam to je častější. Ale je služba, kdy není žádný výjezd a naopak jindy jsou i tři výjezdy během dvanácti hodin. Úplně tedy neumím říct jak často, protože ta frekvence je pokaždé různá – jak lidi zlobí.

4. V čem vidíte užitečnost služebního psa v oblasti prevence?

Pes je u policie veden jako jeden z domucovacích prostředků a já si myslím, že psychologický efekt psa je hodně velký. Bohužel si myslím, že vedení psy často zbytečně podceňuje, jelikož pes udělá sám o sobě hodně velkou muziku. Já jsem hodně často jezdila na ukázky do mateřských a základních škol, na tábory a besedy v čemž osobně vidím výborný preventivní efekt na veřejnost. Lidé tak lépe pochopí práci nejen policejního psa, ale celé policie.

5. Jaký vliv má zásah služebního psa na pachatele?

Ohromný psychologický efekt. Když pes při zásahu štěká, má nasazený košík a za sebou psovoda v uniformě, už jen tato skutečnost v pachateli vyvolá respekt. Navíc pes dokáže zakročit efektivně a když dostanete ránu od třiceti kilového obra, tak si sednete na zem a budete koukat, i když má pes nasazený košík, tak to stejně bolí.

6. V jakých mimořádných situacích nejčastěji využíváte služebního psa?

Nejvíce jsme nasazováni při útěcích od dopravních nehod, do vykradených objektů, ať už to jsou chatové oblasti nebo klasické domy, při demonstracích, sportovních utkání, ale také hodně chodíme například do města k opilcům, kteří se chovají agresivně. V nejvíce případech opravdu ale vypracováváme pachové práce nebo působíme preventivně na místech, kde se od lidí očekává agrese.

7. V čem vidíte užitečnost a nenahraditelnost služebního psa?

Jednoznačně je to jeho téměř dokonalý čich a sluch. Pes „vidí“ to, co já nevidím ani nikdy vidět nemůžu. Je schopný mě upozornit dostatečně dopředu na jakoukoliv nestandardní situaci. V pachových a speciálních pracích, jako jsou detekce výbušnin, drog, zbraní, požárů, jsou v tomto opravdu nenahraditelní. Dále likvidace nebezpečného pachatele, pořád je lepší na něho vyslat psa, než ho zastřelit. I sebelepší střelec může minout, zatímco pes je v tomhle případě bezchybnou zbraní, která pachatele nezabije. Druhou věcí je česká legislativa, která policejním psovodům velmi svazuje ruce, což je na tom opravdu smutné. O sundání košíku psa rozhoduje psovod, nicméně v takovém případě přebírá veškerou zodpovědnost za případné zranění.

8. Jaké plemeno osobně upřednostňujete pro Vaši práci a proč?

Já jsem u policie sloužila vždy s německými ovčáky, takže jsem neměla možnost vyzkoušet jiné plemeno. Ve výcviku jsem měla belgické a holandské ovčáky, na které si nemůžu stěžovat. Nicméně německý ovčák je asi nejflexibilnějším plemenem v řadách ozbrojených složek, jelikož snese více chyb ze strany psovoda. Zatímco druhá dvě zmiňovaná plemena jsou citlivější na zacházení, ale naopak o dost rychlejší a temperamentnější.

9. Jak dlouho v průměru trvá připravit psa do akce?

Určitě kolem dvou let. Výcvik však začíná už od osmi týdnů a to socializací, která zde hraje velmi důležitou roli. Štěně si musí zvykat na prostředí, lidi, jakýkoliv ruch, pach, dopravní prostředky. Pes musí zvládnout rozlišit energii lidí – musí najít člověka, který se ztratil v lese, a nezasáhnout, ale na druhou stranu musí správně detekovat pachatele, který spáchal trestný čin a utekl do toho lesa. Obecně tedy musí rozlišit, kdo potřebuje pomoc a kdo zneškodnit. To jsou dvě velmi těžké věci na naučení. Každý pes taky funguje jinak. Zatímco jeden v pohodě zvládá rychlé tempo výcviku, druhý potřebuje pomalejší přístup a jednotlivé části upevňovat daleko pomaleji.

10. Jak byste charakterizovala spolupráci se svým psem během zásahu?

Psovod a pes jsou jeden tým a musí si věřit. Musí mezi nimi být absolutní harmonie a jsou chvíle, kdy na psa spoléhám, jde mi o život a potřebuji nějak ochránit. Práce za mnou musí být vidět a když si nebudu jistá psem, bude to k ničemu. Musím vědět, že pes mě nepodvádí a tam kde má čichat, tak čichá. Zároveň pes musí mít oporu ve mně a vědět, že já ho podržím a že to, co dělá, dělá správně. Souhra tam určitě musí být, bez ní by nedocházelo ke stoprocentním výkonům.

11. Jak pes vnímá a reaguje na stresové situace, případně jakým způsobem ho na ně připravujete?

Na stresové situace každý pes reaguje jinak, každý má práh bolesti a psychiky nastavený někde jinde. Nelze to říct obecně. Určitě ale každé zvíře připravuji takovým způsobem, že se od malička snažím mu tyto náročné věci navodit a řešit. Když vidím, že on tam něco takového řeší, tak to automaticky začnu řešit s ním a ukážu mu svým chováním a jednáním, že je to normální a nemá se čeho bát. Takhle se učí v podstatě střelba, dav lidí, zavřené prostory – podchody. Cvičí se obvykle úplně ve všech situacích, kde víme, že to psům dělá problém. Ve výsledku nám jde o to, vypěstovat jim úplnou imunitu a toho dosáhneme právě umělým navozováním stresových situací tak, až budou pro psa všední. Samozřejmě to zabere množství času a hlavně trpělivosti každého cvičitele, proto výcvik trvá tak dlouho.

12. Má na Vás přítomnost psa při zásahu uklidňující účinek? Jednoduše – cítíte se s ním bezpečněji?

Já osobně se cítím i v životě se psem bezpečněji, ve službě ještě dvakrát tolik. Jak už jsem říkala, musíme si navzájem důvěřovat, aby to fungovalo.

13. U nás lidí funguje něco jako intuice, setkala jste se s mnohokrát zmiňovaným tzv. „šestým smyslem“ u psa?

Určitě. U nich to možná není úplně šestý smysl, ale hlavně téměř dokonalé smysly, o kterých už jsem mluvila. Když tyto smysly umí člověk u psa správně použít a ukáže mu, že svému čichu může věřit, stává se z něho téměř stoprocentní obranná zbraň. Rozhodně tedy ano. A navíc jsou psi všeobecně citlivější na všechno. Tak jako u dětí se říká, že vidí duchy, psi to mají podobně. Vycítí náladu a energii člověka, v jakém je rozpoložení. Setkávám se s tím denně na svých výcvikových lekcích pro veřejnost.

14. Co pro Vás pes znamená a jak ho vnímáte?

Pro mě je pes součástí mého života a určitý životní styl, bez něho si to už nedokážu představit. Před lety, když mi vyřadili ze služby mého prvního služebního psa, tak se mi zhroutil svět. Naštěstí mi poté byli ihned přiřazeni dva další. Nyní už je pro mě psa nemít naprosto nemyslitelné.

15. Jak byste charakterizoval/a osobnost svého psího kolegy?

Já teda s dovolením charakterizuji osobnost svého prvního služebního psa, jelikož je mou srdcovkou. Bylo to obrovské zvíře, když se vedle mě postavil, všichni si říkali, jen abych ho udržela, aby je pak všechny nezválcoval. I když byl majestátní, měl naprosto úžasnou osobnost a nikomu by jen tak neublížil. On svou práci vykonával s obrovskou radostí a nikde ne ze zloby.

Zajímavostí je, že jsem viděla pracovat svého kolegu se svým služebním psem, který byl absolutní flegmatik, kolikrát až lenivý. Poté ho však dostal na starost druhý kolega a pes se obrovsky změnil. Z flegmatického ovčáka se stal temperamentní hlídač, který by bez váhání skočil po prvním pachateli, u kterého

by dostal svolení. Říká se totiž, že pes je zrcadlem svého pána a s tímto tvrzením si dovolím souhlasit.

16. Prozradíte, zda existuje v psím chování něco, čím bychom se my lidé mohli inspirovat?

Je spousta věcí, kterými bychom se mohli inspirovat. Určitě bych do toho neřadila věrnost, jak si většina lidí myslí. Pes, když se s ním správně pracuje a má se psovodem správný vztah, tak se chce zavděčit a pracuje pro radost svého pána. Což podle mě člověk má maximálně ve vztahu s blízkými. Ve výsledku tak pes pracuje, protože chce udělat radost svému pánovi, bez vidiny nějaké odměny. A pokud to tam není, je to na celém týmu vždycky vidět a dříve nebo později se to projeví.